

Pósa Lajos
= munkái =

II.

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

Mesék

Irta

Pósa Lajos.

Mühlbeck Károly rajzaival.

.. Második kötet ..

Singer és Wolfner
kiadása Budapest.

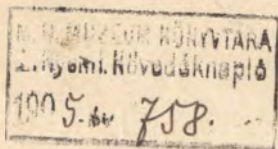
Minden jog fentartva.

2)

87243

HUNGARIA KÖNYVNYOMDA BUDAPEST.

rdő szélén volt egy kis ház,
Abba lakott egy kis kanász.
Mikor főzte vacsoráját,
Meg-megfúta furulyáját,
Rá-rágyujtott a pipára,
Aztán megint egy nótára.

Egyszer, a mint vacsorázott
S közbe-közbe furulyázott:
Hát kopogtat kinn valaki;
Kiszól: tágasabb odaki!

— Te kis kanász, ide hallgass!
Én vagyok itt, én, a farkas!
Ereszs be, mert nagyon fázom,
Esik a hó, agyon ázom!

— Kisebb gondom nagyobb annál,
Majd tán bizony, hogy bekapnál!

— Ereszd be hát csak a hátam,
A hátulsó egyik lábam!

A kis kanász egyet gondolt,
A lajbiján egyet gombolt:
— Egy fazék víz forr a tűzön.
Evvel, tudom, majd elűzöm!

Benn van már a farkas háta,
A hátulsó egyik lába.

— Te kis kanász, ide hallgass!
A hirénél jobb a farkas.
Jobban ereszd be a hátam,
A hátulsó másik lábam.

A kis kanász egyet gondolt,
A lajbiján egyet gombolt:
— Egy fazék víz forr a tűzön,
Evvel, tudom, majd elűzöm!

Beljebb is van már a háta,
A hátulsó másik lába.

— Te kis kanász, ide hallgass!
Nem olyan rossz ám a farkas!
Ereszd be a derekam is,
A két első lábamat is.

A kis kanász egyet gondolt,
A lajbiján egyet gombolt;
— Egy fazék víz forr a tűzön,
Evvel, tudom, majd elűzöm!

Benn van már a dereka is,
Meg az első két lába is.

— Te kis kanász, ide hallgass!
Ne félj, nem esz meg a farkas!
Ereszsz be no már egészen,
A tűznél hadd heverészem!

A kis kanász egyet gondolt,
A lajbiján egyet gombolt.
A nyiláshoz tett egy zsákot,
Hozzá furcsa képet vágott.

Ment a farkas háttal beljebb,
Szólt a kanász: Beljebb, beljebb!
No ez ugyan jól sikerült!
Farkas koma zsákba került!

Bekötötte a zsák száját,
Összeverte a bokáját.
Lekapta a fazék vizet:
A kis kanász evvel fizet.
Farkas komát leforrázta,
Hogy a bundát csak úgy rázta.
Ennek ugyan jól megadta:
Egy szál szőr se maradt rajta!

A kis kanász egyet gondolt,
A lajbiján egyet gombolt.
Mig a farkas bundát rázott,
Hirtelen egy fára mászott.

Farkas koma fel-felordít —
Most magán egy nagyot fordít.
Addig-addig hánykolódott,
A mig a zsák kioldódzott.
Talpra ugrott nagy kopaszon,
Futtában is ordít nagyon:
— Megállj, megállj, te kis kanász,
Többet ilyet ki nem találsz!
Ide hívom pajtásomat,
Nem is egyet, hanem sokat.
Visszajövünk nemsokára,
Meg is eszünk vacsorára!

Visszamentek tizen-húszan,
Ordítozták: Hol van? Hol van?
Befutottak hamarjába,
A pinczébe, kamarába.
Föl-fölnéztek a kéménybe,
Bebútak a kemenczébe.
Itt se lelték, ott se látták,
A kis kanászt nem találták.

Hát egyszer csak, uramfia!
Recseg-ropog ott kinn a fa.
Kit látnak a fa tetején?
Ott ül a kis kanászlegény.

— Gyere, gyere, te jó madár,
Te szép madár, mienk vagy már!

— Gyertek hát no, hogyha tudtok!
Tudom Isten, mind lebuktok!

Tusakodtak, tanakodtak
Nehéz voltán a dolognak:
Egy se tudott fára mászni,
Fára mászni, madarászni.

Mit csináltak hát ő kelmék?
Meg kell lenni! Elvégezték.
Meg kell lenni! És felállnak
A hátára ott egymásnak.
Majd eléri, a ki megnő,
A kis kanászt a legfelső.
Legalúl a kopasz maradt,
Bizony, bizony majd megszakadt!

Utolsó is kezd már mászni,
Kapaszkodni, madarászni.

A kis kanász egyet gondolt,
A lajbiján egyet gombolt.
Csinál megint nagy galibát,
A fatetőn nagyot kiált:
— Forró vizet! Forró vizet!
A kis kanász evvel fizet!
Forró vizet a kopaszra!
Pusztúljon el a mihaszna!

Szegény kopasz úgy megijedt,
Hogy még soh'se láttál ilyet!
Kiugrott a többi alúl,
Ijedtében neki vadúl.

Úgy elfutott, most is szalad
Valahol a berek alatt.
A sok farkas mind lebukott,
Mind szomorú sorsra jutott:
Bizony kitört, — mókus látta, —
Kinek nyaka, kinek lába.

A kis kanász egyet gondolt,
A lajbiján egyet gombolt.
Leszállott a fáról szépen,
Élt, éldegélt csöndességben.
Főzte tovább vacsoráját,
Meg-megfúta furulyáját,
Rá-rágyújtott a pipára,
Aztán megint egy nótára.

Az egyszeri királyfi.

Egyszer egy királyfi
Mit gondolt magába?
Felöltözött, ej, haj,
Kocsisi gúnyába.

Egy szalmás kunyhóba
Be is kopogtatott:
— Juhászbojtár lánya,
Adj' Isten jó napot!

Jősz-e hozzám, jősz-e,
Juhászbojtár lánya,
Falu szép virága,
Kunyhó violája ?

Bársonyba, selyembe
Én nem járathatlak,
Szebb is lesz, jobb is lesz,
A mit szősz magadnak.

— Elmegyek, elmegyek,
Szegény kocsislegény!
Leszek én mátkája,
Ha kend a vőlegény.

Nem kell nekem bársony,
Nem kell nekem selyem,
Mert én a daróczot
Jobb szivvel viselem.

Akkor a királyfi
Mit gondolt magába ?
Elment a városba,
Czifra palotába.

Palota ajtaján
Be is kopogtatott :
— Czímeres gróf lánya,
Adj' Isten jó napot!

Jösz-e hozzám, jösz-e,
Czímeres gróf lánya,
Város szép virága,
Palota rózsája ?

Bársonyba, selyembe
Én nem járathatlak,
Szebb is lesz, jobb is lesz,
A mit szősz magadnak.

— Nem megyek, nem megyek,
Szegény kocsislegény!
Gazdaghoz nem illik,
Csak gazdag vőlegény.

Kell nekem a bársony,
Kell nekem a selyem,
Én biz a daróczot
Soha se viselem.

Akkor a királyfi
Mit gondolt magába?
Még egyszer elmegy a
Czifra palotába.

Le is levetette
Kocsisi gúnnyáját,
Fölvette helyette
Királyfi-ruháját.

Palota ajtaján
Be is kopogtatott :
— Czimeres gróf lánya,
Adj' Isten jó napot!

Jösz-e hozzám, jösz-e,
Czimeres gróf lánya,
Város szép virága,
Palota rózsája ?

Bársonyba járatlak,
Selyembe járatlak,
Aranyból etetlek,
Aranyból itatlak.

— Elmegyek, elmegyek,
Aranyos királyfi,
Királyi székében
A kedvibe járni.

— Nem kellesz énnékem,
Czimeres gróf lánya!
Kell nékem, kell nékem
Juhászbojtár lánya.

Akkor a királyfi
Mit gondolt magába?
Megy a juhászbojtár
Szalmás kunyhójába.

A kunyhó ajtaján
Be is kopogtatott:
— Juhászbojtár lánya,
Adj' Isten jó napot!

Jösz-e hozzám, jösz-e,
Juhászbojtár lánya,
Falu szép virága,
Kunyhó violája?

Bársonyba járatlak,
Selyembe járatlak,
Aranyból etetlek,
Aranyból itatlak.

— Nem megyek, királyfi,
Maradjak én szegény . . .
Van már nekem mátkám,
Szegény kocsislegény.

— Én vagyok a mátkád,
Juhászbojtár lánya!
Méltó vagy, méltó vagy
Arany koronára.

Korona simúljon
Fehér homlokodra,
Te leszel királyném,
Borúlj a karomba!

Virágfakadáskor,
Lakzi lett a vége . . .
Szép volt a menyasszony!
Tánczoltam is véle.

TOMÉRDEK BARIKA.

Volt egyszer egy ember,
Nem is olyan régen;
Annyi volt a pénze,
Mint csillag az égen.

Egyebe is volt még,
Úgy emlékszem rája:
Mint réten a fűszál,
Annyi barikája.

Egyszer csak, hogy s hogy nem,
Elfogyott a sok kincs.

Összecsapja kezét:

«Uram Isten! Volt — nincs!»

Mit csináljon már most?

Töri fejét rajta —

Azt a sok barikát

A vásárra hajtja.

El is elindúlnak,

Mennek, mendegélnek,

Hegyen túl, völgyön túl

A Dunához érnek.

Széles Duna vizén

Keskeny kis hidacska:

Csak egy bari fért el

Egy széltibe rajta.

Mennek egymásután,

Szól az ezüst csengő:

«Ne félj, édes gazdánk,

Lesz sok ezer pengő!»

Majd ha a sok bárány
Átalmegy a hídon:
Folytatom a mesét,
Ujra szól a sípom.

OSZK

Országos Széchényi-Könyvtár

Csutak Matyi sípja.

Csutak Matyi a héten,
Haja, haja, hopp!
Sípöt talált a réten,
Haja, haja, hopp!
Kapja magát, belefú,
Félre, bánat! Félre, bú!
Haja, haja, hopp!

Patak mellett a Peti,
Haja, haja, hopp!
Majd eldül, úgy neveti,
Haja, haja, hopp!
«Még ilyet se hallottam,
Talán tündérsípod van?»
Haja, haja, hopp!

Kaczagja a kaszás is,
Haja, haja, hopp!
A csordás is, kanász is,
Haja, haja, hopp!
Majd megpukkad a bótos,
A fazekas, a drótos,
Haja, haja, hopp!

Nevetnek a faluba,
Haja, haja, hopp!
Valamennyi kapuba,
Haja, haja, hopp!
Ki véknyan, ki vastagon
Kaczag ki az ablakon,
Haja, haja, hopp!

Vigyázzatok, gyerekek,
Haja, haja, hopp!
Mert már én is nevetek,
Haja, haja, hopp!
Csutak Matyi erre jár,
Ablakomnál fujja már,
Haja, haja, hopp!

A kis sipos ott terem,
Haja, haja, hopp!
Nálatok is hirtelen,
Haja, haja, hopp!
Majd ha kaczag a Katyi,
Tudom, ott jár a Matyi,
Haja, haja, hopp!

A költözködő egerek.

Panaszkodik Kati néni

A gazdának :

Nagyobb kamrát mért is, mért is

Nem csinálnak ?

Egymás hátán . . . össze-vissza

A sok holmi . . .

Már ma-holnap alig is tud

Elrakodni.

— Jól van, asszony, meg lesz hát a

Kivánságod,

Majd meglátom : lesz-e aztán

Sok lekvárod ?

Holnapután jön a pallér,

Jön az ács is,

Beköszön majd a fűrész is,

Kalapács is.

Hallja a szót egy egér az
Egérlyukba,
Csóváltatja rá a fejét:
— No ez furcsa!
Jó éjszakát! Biz ez nem víz
A malmunkra:
Úti laput köthetünk így
A talpunkra.

Nagy egérhad útnak indul
Akkor éjjel,
Ki hurkával, ki kolbásszal,
Ki kenyérrel.
Jaj de soknak zireg-zörög
Tarisznyája!
Egy szürke meg szalonnát tol
Talicskába.

Hát ott hátul az a batyus
Mit czipelget?
Zsákdarabot, csizmatalpat,
Kóczot, selymet.
Ni! egy kövér a lábát is
Alig húzza . . .
Amannak meg csupa lekvár
A bajúsza!

El is érnek nagy sokára

Új tanyára . . .

Ki fogadja? A macskáknak

Kapitánya.

— Jaj, végünk van! — kiabálja

A talicskás. —

Szedd a lábad, mindjárt bekap,

Te tarisznyás!

Az egérhad esze nélkül

Lohol, nyargal,

Hurka, kolbász repül kócczal,

Csizmatalppal.

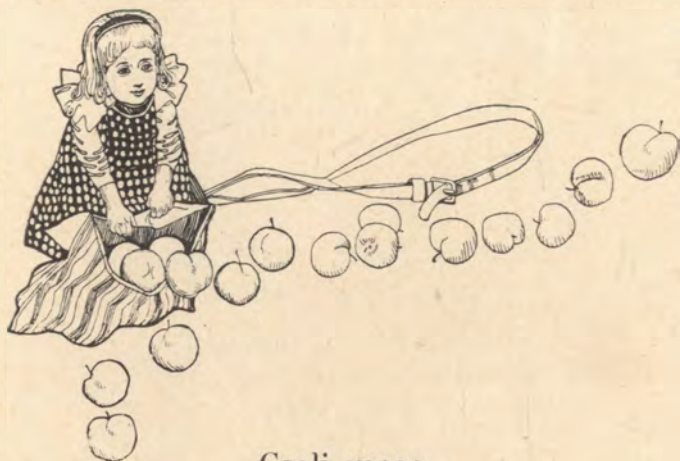
— Jó a pörccz is, szalonna is,

— Brúg a macska. —

Legjobb mégis az egérnek

Füle-farka!

Csali mese.

Mese, mese, pillangó,
Himes szárnyon csapongó,
Ide száll, oda száll . . .
Csitt! különben meg nem áll!
Most jutott az eszembe:
Ide szállt a fejembe!
Tiszán túl, Dunán túl
Alma hull a fárúl;
Arany alma, zengő,
Úgy szól, mint a csengő.
Szedeketik fiúk, lányok,
Tele már a tarisznájok.
Én is szedtem a Liskával,
Egy egész nagy tarisznával.
De hogy otthon mutogattam
S az asztalra rakosgattam:

Gurúlt a sok alma,
Ki jobbra, ki balra!
Kergettem is, de hiába,
Nem érhettem a nyomába.
Csak úgy csengett, mint a csengő,
Várta már az arany erdő.
Visszagurúlt mind a fára . . .
Elég ez a mese mára!

A kis kakas
meg
a török császár

Élt egyszer egy szegény asszony,
Semmije se volt, ha mondom!
Se kenyere, se garasa,
Csak egy kedves kis kakasa.

A kis kakas a szeméten
Kipir-kapar, kutat éhen.
Addig-addig ott kapargált,
Hogy talált egy félkarajzárt,
Csupa gyémánt volt a reze...
Olyan nagy lett az öröme,
Hogy egy hosszút igen szépen
Kukorikolt jó kedvében.

Török császár arra ballag,
Mint a páva, mint a csillag.
S parancsolja neki mindjárt:
«Ide azt a félkarajczárt!»
«Hogyne adnám, nem adom én!
Kakas is úr a szemetjén!
A portámon, itt találtam,
Jobb helye lesz ennek nálam!»

Török császár újra mondja
S keményebben parancsolja :
«Szót fogadj hát, hé, uradnak,
Mert különben becsukatlak.
Ide hamar, ilyen-olyan! . . .»
S a lábával nagyot toppan.

A kis kakas bezzeg erre
Földre borúlt esedezve :
«Én császárom, én szultánom !
Én magamért dehogy bánom.
Van egyszegény gazd'asszonykám,
Hűségeért annak adnám.
Neked elég a te kincsed,
Jó szándékom, óh, tekintsed !»

Török császár rá se hallgat,
Unja azt a sok siralmat.
Elrabolja erőszakkal,
Lóhalálba haza nyargal
És beteszi hamarjába
A nagy kincses kamarába.

A kis kakas haragudt már
S fölszállott a török császár
Kerítése tetejére,
Kiabálja hevenyébe :

«Kukorikú, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!
Kukorikú, koronásom!
Add vissza a félkrajczárom!»

Török császár, hogy ne hallja,
Trónterembe fut szaladva.
Kis kakas meg szegrül-végrül,
A kerítés tetejéről
Fölrepül az ablakába,
Nagy fenszóval kiabálja:
«Kukorikú, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!
Kukorikú, koronásom,
Add vissza a félkrajczárom!»

Török császár lángra lobban,
Szolgáját küldi nyomban:
«Eredj, szaladj, te szolgáló,
Lakoljon a kiabáló!
Vesd bele a kútba rögtön,
Hogy nekem itt ne zörögjön!»

A szolgáló meg is fogta ...
Fogta ... fogta ... és bedobta.
Kis kakas meg lenn a mélyben
Nótába kezd ilyenképpen:

«Szidd föl, begyem, a sok vizet!
No, ezért még majd megfizet!
Szidd föl, begyem, a sok vizet!
No, ezért még majd megfizet!»
És a begye szót fogadott,
Mint a duda, úgy jól lakott.

Kis kakas csak újra száll a
Török császár ablakába
S nagy fenszóval kiabálja:
«Kukorikú, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!
Kukorikú, koronásom,
Add vissza a félkrajczárom!»

Török császár lángra lobban,
Szolgálóját küldi nyomban:
«Eredj, szaladj, te szolgáló,
Lakoljon a kiabáló!
Szörnyű halál a fejére!
Vesd a tüzes kemenczébe!»

A szolgáló meg is fogta . . .
Fogta . . . fogta és bedobta.
Kis kakas a kemenczében
Nótába kezd ilyenképen:

«Begyem, ereszd ki a vizet,
Hadd oltsa el ezt a tüzet!
Begyem, ereszd ki a vizet,
Hadd oltsa el ezt a tüzet!»
És a begye szót fogadott,
Oltogatott . . . oltogatott . . .

Kis kakas csak újra száll a
Török császár ablakába
S nagy fenszóval kiabálja:
«Kukorikú, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!
Kukorikú, koronásom,
Add vissza a félkrajczárom!»

Török császár dühre fortyan,
Szolgáját küldi gyorsan:
«Eredj, szaladj, te szolgáló,
Lakoljon a kiabáló!
Ördög szorúlt e kakasba,
Vesd bele a méhes kasba!
Darazsaim csípjék agyon,
Ne lármázzék az ablakon!»

A szolgáló meg is fogta . . .
Fogta . . . fogta . . . és bedobta.
Kakas a méh köpűjében
Nótába kezd ilyenképen:

«Szidd föl, begyem, a darazsat!
Ma valakin lesz daganat!
Szidd föl, begyem, a darazsat!
Ma valakin lesz daganat!»
És a begye szót fogadott,
Mint a duda, úgy jól lakott.

Kis kakas csak újra száll a
Török császár ablakába
S nagy fenszóval kiabálja :
«Kukorikú, török császár!
Gyémántrabló, itt vagyok már!
Kukorikú, koronásom,
Add vissza a félkrajczárom!»

Török császár nagy kinjában
Haját tépi haragjában :
«Eredj, szaladj, te szolgáló,
Lakoljon a kiabáló!
Hozd ide a trónterembe,
Hadd dugom a kebelembe!»

A szolgáló meg is fogta,
Török császár he is dugta.
Kis kakas a kebelében
Nótába kezd ilyenképen :
«Begyem, ereszd ki a darázst,
Hadd csípje meg az oldalát!
Begyem, ereszd ki a darázst,
Hadd csípje meg az oldalát.»
És a begye szót fogadott,
Török császár óbégatott :
«Jajjjaj, vitézek,
Jujjjuj, vigyétek!

Eleven, mint a csik,
Szúr, harap, agyoncsip.
Hordja el a kánya
A kincses kamrába!
Azt a rossz félkrajczárt
Hadd vigye, de mindjárt!
Jajjajaj, vitézek!
Jujjujjuj, vigyétek!»

A kis kakast be is vitték
S egy karszékre leültették.

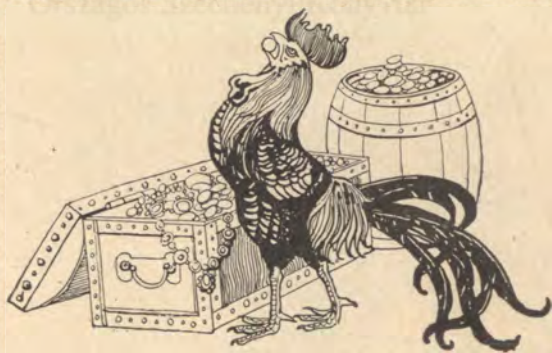
Császár kincses kamarája
Tündökölve nevet rája.
Tizenhárom nagy hordóban
Arany, ezüst, ragyogó van.

Szemfényvesztő, a mit ott lát
S ott is elkezd egy szép nótát:
«Szidd föl, begyem, ezt a sok pénzt!
Gazd'asszonyom majd süt lepényt!
Szidd föl, begyem, ezt a sok pénzt!
Gazd'asszonyom majd süt lepényt!»
És a begye szót fogadott,
Mint a duda, úgy jól lakott.

A kis kakas hazamene
Arany, ezüst pénzzel tele,
Od'adta gazd'asszonyának,
Hűséges jó gyámolának.
Gazdag asszony lett belőle,
Mint a mese szól felőle.

Kakasnak is attól fogva,
Tudnivaló, jól megy dolga.
Ide tekint, oda tekint,
Kukorikol kedve szerint.

A császár se bántja többé,
Jó embere lett örökké.
S keresgélget, kapargálgat,
Mind az övé, mit találgat.
Ő is úr lett a szemetjén —
Igy van ez a maga rendjén.

Mese . . . mese . . .

Tudok ám én egy mesét!
Találd ki az elejét!
Hogy is kezdődik csak?
Nem jut az eszembe,
Mig egy darab kalács
Nincsen a kezembe.
Adjatok csak, adjatok
Egy darab kalácsot!
Majd elmondom nektek a
Bácskai kovácsot.
Mi is történt ezzel a
Bácskai kovácsossal?

Verte, verte, az üllőt
Egy nagy kalapácssal.
De az üllő sokalta,
Szidta a kovácsot,
Kapta magát: felkapta
A nagy kalapácsot.
Oda hívta nézni
A hosszú takácsot,
Meg a kurta ácsot,
Úgy ütötte szegény
Bácskai kovácsot.
Kiabált a kovács:
«Gyere, hosszú takács!
Gyere, te kurta ács!
Ne hagyjátok ütni a
Bácskai kovácsot!
Vegyétek el az üllőtől
A nagy kalapácsot!»
Kapta magát az üllő:
Megy a kalapácssal.
Találkozik a vasgyúró
Szegedi kovácssal.
Kicsavarta a kezéből
A nagy kalapácsot:
«Mért ütötted vele szegény
Bácskai kovácsot?»

A hosszú takácsot,
Meg a kurta ácsot!
Nesze, így bánj máskor a
Bácskai kovácscsal,
A hosszú takácscsal
Meg a kurta ácscsal!»
S veri világ végeiglen
A nagy kalapácscsal.

Kutya-macska hivatal.

Volt egyszer egy fehér
Falusi komondor,
Lompos volt a farka,
A szőre meg kondor.

Nagyon jó kutya volt,
Úgy hívták, hogy : Bodri.
Macskával nem szokott
Soh'se marakodni.

Egyszer alkonyatkor —
No ugyan mit akart?
«Hallod-e te cicza,
Cseréljünk hivatalt.

Én már ezt a házat
Őriztem eleget,
Őrizd te az éjjel,
Én fogok egeret.»

«Jól van, Bodri pajtás,
Űsse kő, nem bánom!
Ezt az egy éjszakát
Majd átmuzsikálom.»

Czicza hasra fekszik
A kapufélfánál,
Bodri pedig a kis
Kamra előtt sétál.

Egyszer egy kis egér
Szaladgál odaki,
A kaput ép akkor
Zörgeti valaki.

Oda ront a Bodri,
Fut a kis Gyuricza,
A kis egeret meg
Elfogja a czicza.

A kaczagató hegedű.

Volt egyszer egy király, annak volt egy lánya,
Széles e világnak szépsége, jósága.
Szép is volt, jó is volt, mindenki szerette,
Tűzhalálba mentek volna tán érette!
Király-apja mégis örökös bút hordott:
Egyetlenegy lánya sohase mosolygott.
Mindig sirt, mindig ritt, egyre hullt a könnye,
Mint a szomorúfüz hulló harmatgyöngye.
Ha kiment sétálni a virágos kertbe:
Messze szállt a lepke, zümmögő méhecske,
Elfonnyadt, elhervadt a nyiló virág is,
Elhallgatott sorba a dalos madár is.

Udvara hű népét elfogta a bánat,
Úgy sajnálta azt a bús liliomszálat!
Feketébe volt az egész város vonva,
Örök gyászt lengetett égbenyúló tornya.
A király szolgálai világszerte jártak,
Nagy baját hirdetni szegény királylánynak.
Hirdették mindenütt csengő csengetyűvel,
Zengő cziterával, síró hegedűvel,
Hirdették mindenütt peregő dobszóval,
Könnyet csalogató, bús tárogatóval,
Hogy a ki meg tudja szívből kaczagtatni:
Király a koronát annak fogja adni.
Gyültek, gyülekeztek királyfiak, grófok,
Vig cigánylegények, nagykalapú tótok.
Féllábon ugráltak, tótágast is álltak,
Még cigánykereket, azt is sokat hánytak.
Öltöztek kecskének, öltöztek majomnak,
Brekegtek, mekegtek és kukorékoltak.
Elkövettek biz ott ezer balga dolgot:
A királykisasszony, hej, csak nem mosolygott!
Betoppan egy legény, Isten tudja: honnat!
Reszkető kezében hegedűt szorongat.
Rá is kezdi mindjárt... Húz is olyan nótát:
Visszacsalja véle a kert pillangóját.
Kinyitja a szemét a hervadt virág is,
Sorba megszólal az elnémúlt madár is.

Kaczagó jó kedvvel tánczba ugrik rája
A királynak minden vendége, szolgája.
A főzőkanállal beszalad a kukta,
Palota oldalát majdhogy ki nem rugta.
Járja a hopmester meg a miniszter is,
Rakja a király is, rakja a bakter is.
Egyszer csak mi történt? Kaczag a királylány,
Tánczba ugrik ő is a nóta varázsán.
Lehull a városnak nagy fekete gyásza,
Piros zászló suhan valamennyi házra.
A királykisasszony tán még most is rakja,
Kaczagó jó kedvét világba kaczagja.

A tücsök bandája.

Egyszer egy kis tücsök
Mit gondolt magába?
Hogy a nagy világot
Végig muzsikálja:

«Soh'se hallottak még,
Tudom, ilyen nótát!
Elringatom vele
Sorba a vadrózsát.»

Nagy kedve is szottyán
A híres primásnak:
«Gyere velem, szúnyog,
Gyere szekundásnak!»

Megy vele a szúnyog,
Megyen a dongó is . . .
Szól már a hegedű,
Klarinét, brúgó is.

Kiül a nefelejcs
A patak partjára :
«Szebben szól a mező
Dalos pacsirtája!»

Csendül is az ének
A levegőégben,
Minden virág, fűszál
Reszket örömében.

Tücsök primás bezzeg
Restelte a dolgot,
Zöld leveles, lombos
Erdőbe sompolygott.

Megy vele a szúnyog,
Megyen a dongó is,
Szól már a hegedű,
Klarinét, brúgó is:

Suttogja mind a lomb
S erdő vadrózsája:
«Szebb ám a mi bandánk
Gyönyörű nótája!»

Szól is már, szól is már
Czinke czinegője,
Gerlicze bűgője,
Pintyőke csengője.

Tücsök primás bezzeg
Restelte a dolgot,
Szedte-vette lábát
És haza sompolygott.

Megy vele a szúnyog,
Megyen a dongó is,
Hallgat a hegedű,
Klarinét, brúgó is.

Sövénytúró kis kakas.

Volt egyszer egy szép tarajas,
Czifra tollú, sárga kakas.
Kiment reggel bogarászni,
Sövény alá kapirgálni,
Addig kapart nagy vidáman,
Sövény kidült bánatában.

A sövényre szállt egy szarka,
Hosszú farka tarka-barka :
— Mi lelt téged, sövény koma ?
Volt valami zenebona ?
Hisz tegnap még itt állottál !
Tán a széllel viaskodtál ?

— Dehogy, dehogy, szarka koma,
Nem volt semmi zenebona.
Kijött reggel a tarajas,
Czifra tollú, sárga kakas
Gilisztázni, bogarászni,
Itt alattam kapirgálni.
Addig kapart, mindig jobban,
Én kidültem bánatomban.

— No most akkor a sor rajtam!
Én kitépem a szép farkam.
Ki is tépte a szép farkát,
Azt a hosszú tarka-barkát.

Reá szállott a meggyfára,
Csudálkozott minden ága :
— Mi lelt téged, szarka koma ?
Volt valami zenebona ?
Hisz tegnap még volt szép farkad!
Bokrétának tán eladtad ?

— Dehogy, dehogy, meggyfa koma!
Nem volt semmi zenebona.
Kiment reggel a tarajas,
Czifra tollú, sárga kakas
Gilisztázni, bogarászni,
Sövény alá kapirgálni.

Addig kapart nagy vidáman,
Sövény kidült bánatában,
Én kitéptem a szép farkam,
Annyira elszomorodtam.

— No most akkor a sor rajtam!
Én lenyeseim ágam, gallyam.
Le is nyeste ágát, gallyát,
A madarak megsiratták.

Arra ment egy ürge kecske
Ugrándozva, nagy mekegve:
— Mi lelt téged, meggyfa koma?
Volt valami zenebona?
Hisz tegnap még volt szép gallyad!
Valakivel lerágattad?

— Dehogy, dehogy, kecske koma!
Nem volt semmi zenebona.
Kiment reggel a tarajjas,
Czifra tollú, sárga kakas
Gilisztázni, bogarászni,
Sövény alá kapirgálni.
Addig kapart nagy vidáman,
Sövény kidült bánatában,
Szarka meg kitépte farkát,
Azt a hosszú tarka-barkát.

Én lenyestem ágam, gallyam,
Levelemet elhullattam.

— No most akkor a sor rajtam!
Én levágom a szakállam,
Le is vágta a szakállát,
A gyerekek kikaczagták.

Arra szaladt egy kis egér,
Mint a poczok, olyan kövér:
— Mi lelt téged, kecske koma?
Volt valami zenebona?
Tegnap még volt szép szakállad,
Milyen csupasz most az állad!

— Dehogy, dehogy, egér koma!
Nem volt semmi zenebona.
Kiment reggel a tarajas,
Czifra tollú, sárga kakas
Gilisztázni, bogarászni,
Sövény alá kapirgálni.
Addig kapart nagy vidáman,
Sövény kidült bánatában,
Szarka meg kitepte farkát,
Azt a hosszú tarka-barkát.
Fa lenyeste ágát, gallyát,
A madarak megsiratták.

Én levágtam a szakállam,
Azért csupasz most az állam.

— No most akkor a sor rajtam!
Úgy is már sok jót haraptam.
Én lenyírom a bajúszom,
A fogamat mind kihúzom,
Ki is húzta, le is nyírta,
Keszkenőjét tele sirta.

Arra ment a czirmos czicza,
Kikergette a Katicza.
— Mi lelt téged, egér koma?
Volt valami zenebona?
Hisz tegnap még volt bajúszod,
A tejfelben csak úgy úszott.
Hisz tegnap még volt fogacskád,
Összerágta a zsákocskát.

— Dehogy, dehogy, czirmos koma!
Nem volt semmi zenebona.
Kiment reggel a tarajas,
Czifra tollú, sárga kakas
Gilisztázni, bogarászni,
Sövény alá kapirgálni.

Addig kapart nagy vidáman,
Sövény kidült bánatában,
Szarka meg kitepte farkát,
Azt a hosszú tarka-barkát.
Fa lenyeste ágát, gallyát,
A madarak megsiratták.
Kecske levágta szakállát,
A gyerekek kikaczagták.
Én lenyirtam a bajúszom,
Egy-két hétig ki nem húzom,
Én kihúztam a fogamat,
Legkedvesebb szerszámomat.

— No most akkor a sor rajtam!
Van ám itt fog, egér, ham, ham!

Három szép pillangó.

Egyszer egy időben,
Gingalló, gingalló,
Játszadózott vígan
Három szép pillangó.
Egyik fehér, másik veres,
A harmadik sárga,
Csillogott is a napfényen
Mindeniknek szárnya!
Virágról virágra
Röpködve tánczoltak,
Vadgalambok hozzá
Egyre turbékoltak.
Úgy csipegett, úgy csacsogott
A fiókmadár is,

Gyönyörűen harangozott
A harangvirág is :
Gingalló, gingalló,
Három szép pillangó !

Egyszer csak beborúl
A kerek ég alja,
Három szép pillangót
A zápor áztatja.
Elmennek a tulipánhoz,
Kopogtatnak szépen,
Alázatos, nyájas szóval
Meggérik ekképen :
«Kis tuli, tulipán,
Virágok közt első !
Nyisd ki házikódat,
Nagyon ver az eső.»
«A sárgának, a veresnek
Ajtómat kinyitom . . .
A fehérnek adjon szállást
A fehér liliom.»
«Ha nem fogadod be
A mi jó testvérünk :
Isten veled, tuli !
Szállást mi se kérünk.»
Gingalló, gingalló,
Három szép pillangó !

Hull a zaporeső,
Szakad egyre jobban . . .
Hátha több szivesség
Lesz a liliomban !
Megállanak ajtajánál,
Kopogtatnak szépen,
Alázatos, nyájas szóval
Megkérlik ekképen :
«Kis lili, liliom,
Itt a három vándor !
Nyisd ki házikódat,
Agyon ver a zápor.»
«A sárgának, a veresnek
Biz én ki nem nyitom . . .
Gyere, fehér, te olyan vagy,
Akár a liliom.»
«Jó testvér jó testvért
Soha el nem feled . . .
Inkább velük ázom,
Lili, Isten veled !»
Gingalló, gingalló,
Három szép pillangó !

Felhők mögül a nap
Meghallotta, meglásd :
Három szép pillangó
Hogy szereti egymást.

Meghallotta, meghallotta,
Megsajnálta őket :
Elűzte a záporontó
Fekete felhőket.
Kisütött sugára
Fűszálra, virágra,
Három szép pillangó
Megázott szárnyára.
Játszadoztak újra,
Röpkedve tánczoltak,
Vadgalambok hozzá
Vigan turbékoltak.
Úgy csipegett, úgy csacsogott
A fiókmadár is,
Gyönyörűen harangozott
A harangvirág is :
Gingalló, gingalló,
Három szép pillangó !

Három czipca.

Egyszer egy kis czipca
Elindult álmába,
Szerencsét próbálni
A kerek világba.

A hogy megy, mendegél
Egy kis hidon átal:
Hát ott találkozik
Egy másik czipzával.

— Hova, hova, pajtás,
Olyan nagy sietve?
— Elmegyek, pajtikám,
A tündérszigetre.

— Én is veled tartok,
Menjünk együtt ketten!
Legalább megvédjük
Egymást a baj ellen.

Mennek, mendegélnek
Dalos mezőn átal,
Hát ott találkoznak
Megint egy cziczával.

— Hova, te két czicza,
Olyan nagy sietve?
— Elmegyünk, czimbora,
A tündérszigetre.

— No hát én is megyek,
Menjünk együtt hárman!
Ki tudja: mi baj lesz
Szép Tündérországbán?

S megy a három czicza
Vigan dorombolva:
Egyszer csak előttük
A tündérvár tornya.

Egér lábbon forog
A három kamrája :
A három cziczának
Nyitva marad szája.

Kinyilik ajtaja
A három kamrának,
Ott benn hívogató
Nótát muzsikálnak :

— Hej, dínom, hej, dánom,
Mi van itt, ide be !
Te három cziczácska,
Gyere be, gyere be !

Összenéz, összeség
A három cziczácska :
Ugyi ! vesd el magad !
Mind be a kamrába.

Egyik az egyikbe,
Másik a másikba . . .
Hát az a harmadik ?
Az a harmadikba.

Az egyik kamrában
Ezüst köcsög, bögre,
Színig tele tejjel,
Még csak be sincs fődve.

Sárga vajjal egy polcz
Véges-végig rakva,
Arany tányérokon
Magát kínálgatja:

— Nyalogass, cziczácskám,
Nincs jobb a jó vajnál!
Tudom: ilyen jót még
Soh'se nyalogattál.

Czicza a biztatást
Nem mondatja kétszer:
Felugrik a polczra
S megnyalja vagy hétszer.

Hej de mindhiába
Nyalja, nyalogatja:
Nem lesz tőle sárga
Sehogyssem a bajsza.

Nagy kaczagás hallik
Erre innen, onnan :
Tündérek kaczagnak
Mind a négy sarokban :

— Arany ott az a vaj,
Nyalhatod estélig!
Elkophatik bele
A nyelved is félig.

Köcsög is megszólal,
Bögre is megszólal,
Csalja a cziczácskát
Csalogató szóval :

— Hagyd ott azt a polczot,
Nincs jobb a jó tejnél!
Száz tehened volna :
Ilyet soh'se fejnél!

Czicza a biztatást
Nem mondatja kétszer :
Szürcsöli a tejet,
Neki dül vagy hétszer.

Hej de mindhiába
Próba-próbálgatja :
Nem lesz tőle fehér
Sehogysen a bajsza.

Nagy kaczagás hallik
Erre innen, onnan :
Tündérek kacagnak
Mind a négy sarokban :

— Ezüst ám az a tej,
Nem teneked való !
Ki a kamarából !
Siccz, pákosztos, aló !

A másik kamra se
Valami bús tömlőcz :
Nagy arany rudakon
Hurka, kolbász, gömböcz.

Hurka is megszólal,
Kolbász is megszólal,
Csalja a gömböcz is
Csalogató szóval :

— Nincs jobb a hurkánál!
— Nincs jobb a kolbásznál!
— A gömböcz a legjobb!
Többet érek száznál!

Czicza a biztatást
Nem mondatja kétszer:
Kap ide, kap oda,
Amoda is hétszer.

Nagy kaczagás hallik
Erre innen, onnan:
Tündérek kaczagnak
Mind a négy sarokban:

— Arany ám itt minden,
Nem teneked való!
Ki a kamarából!
Siccz, pákosztos, aló!

A harmadik kamra
Egy világot megér:
Csak úgy hemzseg benne,
Futkos a sok egér.

Egyik is megszólal,
Másik is megszólal;
Csalja valamennyi
Csalogató szóval:

— Nincs jobb az egérnél,
Egérpecsenyénél,
A farkinczájánál
Meg a tüdejénél!

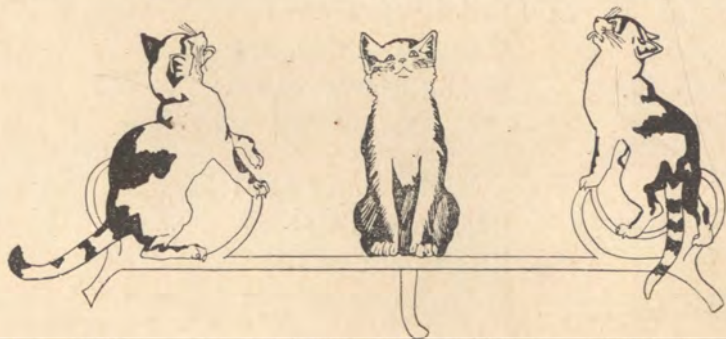
Czicza a biztatást
Nem mondatja kétszer:
Kap ide, kap oda,
Beleharap hétszer.

Nagy kaczagás hallik
Erre innen, onnan:
Tündérek kacagnak
Mind a négy sarokban:

— Arany ám az egér!
Nem teneked való!
Ki a kamarából!
Siccz, pákosztos, aló!

Fut a három cizca
Árkon, tuskén, bokron :
A kemenczepadkán
Ébrednek föl otthon.

Dorombol az egyik
Nyalogatva száját :
— Százért nem adom a
Gazd'asszony kamráját!

Hol jártam én? Az árkon át.
Mit láttam én? Csupa komát.
Elöl ment a veréb koma,
Utána ment nyuszi koma,
Azután meg róka koma,
Utoljára farkas koma . . .
Úgy-e mondtam: csupa koma!

Koma, koma . . . de hát aztán?
Sétáltak az árok partján.
Egyszer csak szól veréb koma:
— Hallod-e te, nyuszi koma,
Azután meg róka koma,
Utoljára farkas koma,
Mindenféle furcsa koma!
Nem látjátok: de nagy árok!
Tudom, át nem ugorjátok!

— Megkövetjük veréb komát:
Mi nem ugrunk az árkon át?
Megmutatjuk, rontjuk-bontjuk:
De bizony csak átugorjuk!
Kiabál a nyuszi koma,
Azután meg róka koma,
Utoljára farkas koma,
Mindenféle furcsa koma.

Veréb koma nem hallgathat:
— No, ki ugrik legnagyobb?
Lássuk: én-e, te-e, ő-e?
Hopp, utánam, csak előre!

Veréb koma szárnya mozdúl,
Hamar ott van az árkon túl.
Hogy szállt, észre nem is vették,
Bezzeg meg is éljenezték.

Most azt mondja róka koma,
Azután meg farkas koma,
Mindenféle furcsa koma:
— Rajtad a sor, nyuszi koma!

Nyuszi koma nagyot ugrik,
De a lába egyet csuklik.
Mi a vége? Az a vége:
Zsuppsz, az árok közepébe!

Most azt mondja róka koma :
— Készüljön a nagy lakoma !
Sajnálom ám nyuszi komát,
Hogy nem ugrott az árkon át.
Túl leszek én egy ugrással —
Ucczu, lábam, repits által !
Mi a vége ? Az a vége :
Zsupsz, az árok közepébe !

Most azt mondja farkas koma :
— Ejnye, ejnye, nyuszi koma,
Meg azután róka koma,
Mindenféle furesa koma !
Nem gondoltam, hogy így jártok —
Majd átugrom én az árkot !

S az ároknak neki szalad,
Porzik az út, a part szakad.
Mi a vége ? az a vége :
Zsupsz, az árok közepébe !

Búslakodik nyuszi koma,
Gondolkozik róka koma,
Mérgeskedik farkas koma,
Mindenféle furcsa koma.

Három napja immár ott van
Mind a három az árokban.
Hova lesznek ? Mit tegyenek ?
Oly éhesek ! Mit egyenek !

Végre így szól farkas koma :
— Csitt, csendesség, nyuszi koma,
Meg azután róka koma,
Mindenféle furcsa koma !
Nem jutunk mi innen kijebb !
Ki közöttünk a legkisebb ?
Együk meg azt vacsorára,
Tán jól lakunk vele mára ?

Letérdepel nyuszi koma :
— Kérem szépen, róka koma,
Esedezem, farkas koma,
Mindenféle furcsa koma !
Ne legyek én vacsorátok,
Kijutok én, meglássátok !
Titeket is kimentelek,
Mire valók a kötelek !

Nyuszi koma partnak mászik,
Örül neki a két másik.
Egyszer magát csak kidobja
S lekiált a mély árokba :

— Róka koma, farkas koma,
Mindenféle furcsa koma!
Jó étvágyat! Jó mulatást!
Mi többet nem látjuk egymást!

Megszeppen ám róka koma.
Hogy belőle lesz lakoma.
Töprenkedik, hogy mit tegyen?
Kapja magát nagy hirtelen:
— Farkas koma, éhség kerget,
Megerszlek, mint legkisebbet!

Elibe áll farkas koma:
— Nem úgy van az, róka koma!
Ravasz kópé, engedelmet,
Én eszlek meg, mint kisebbet!

Meg is ette, jól is lakott —
Ott töltött még három napot.

Farkas koma éhes újra,
Kinjában a földet túrja.
Orditozik éhségében,
Vadász koma ott megy épen.
Durr! lelövi farkas komát —
Viszi haza az árkon át.

Jó éjszakát, farkas koma,
Nem különben róka koma!
Vigyázz, vigyázz, nyuszi koma,
Mindenféle furcsa koma,
Meg ne lásson vadász koma!
Nincsen tovább, Pista koma!

Mi van a koldus zsákjában?

Volt egyszer egy koldus, elment kéregetni,
Kapott egy szem búzát. Mit tud vele tenni?
Biz evvel nem telik meg a tarisznyája —
Viszi a szomszédba: «Vigyázzanak rája!»
«Jó lesz, jó, vigyázunk. Koldulhat felőle.»
Majd kisül most mindjárt, hogy mi lesz belőle.

Hazamegy a koldus. Kérdi: «Hol a búza?»
«Búbos tyúk megette.» «Ejnye, hol a búbja!
Enyém a búbos tyúk, eszem a zúzáját,
Töröm sarkantyúját, aprítom a máját.»

Benyit a szomszédba, ott is mondja újra:
«Vigyázzanak nagyon ám a búbos tyúkra!»
«Jó lesz, jó, vigyázunk. Koldulhat felőle.»
Majd kisül most mindjárt, hogy mi lesz belőle.

Hazamegy a koldus. Kérdi: hol a tyúkja?
«A disznó megette.» «Ejnye, kakas rúgja!
No, enyém a disznó. Füle jó tormával,
Hát a hurka, kolbász töltött káposztával!»

Benyit a szomszédba megint egy-két szóra :
«Vigyázzanak nagyon erre a disznóra !»
«Jó lesz, jó, vigyázunk. Koldulhat felőle.»
Majd kisül most mindjárt, hogy mi lesz belőle.

Hazamegy a koldus. Kérdi: «Hol a disznó?»
«Az ökör átdöfte.» «Tyűh, leszek hát biró !
No, enyém az ökör. Pompás a gulyáslé,
Elkészíti majd a szegedi gulyásné.

Benyit a szomszédba vig családi körbe :
«Vigyázzanak nagyon erre az ökörre !»
«Jó lesz, jó, vigyázunk. Koldulhat felőle.»
Majd kisül most mindjárt, hogy mi lesz belőle.

Hazamegy a koldus. Kérdi: hol az ökre ?
«Gyerek kihajtotta.» «Juj, vége örökre !
No, enyém a gyerek. Dugom a zsákomba.
Csak hadd gondolkozzék itt az áristomba !»

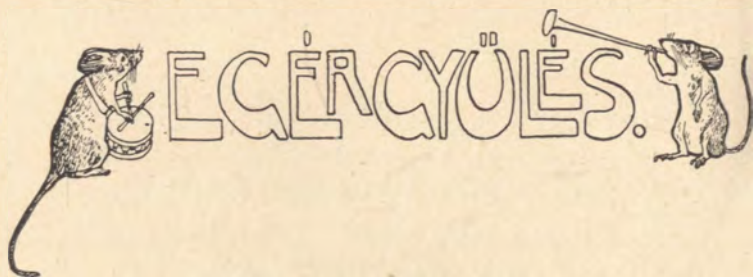
Benyit a szomszédba a szakállát rázva :
«Vigyázzanak nagyon ám erre a zsákra !»
«Jó lesz, jó, vigyázunk. Koldulhat felőle.»
Majd kisül most mindjárt, hogy mi lesz belőle.

Míg a mi koldusunk odajár a sárban,
Megnézi a szomszéd, hogy mi van a zsákban.
Nyomban a gyereket ki is eresztette
S egy nagy bojtos kutyát kötött be helyette.

Hazamegy a koldus. Kérdi: hol a zsákja?
Odaadták neki, veti a vállára.
Megy, megyen, mendegél. Hátán a zsák lógott,
De a bojtos kutya nagyon rugdalózkodott:
«Ne rugdalózd, gyerek! Hazaérünk mindjárt,
Majd eszünk lebbencset, túrós palacsintát.»

Hazaért a koldus. Kioldja a zsákot.
Oh, szent Jeremiás, milyen képet vágott!
Egy nagy bojtos kutya ugrott ki a zsákból,
Kiabál a koldus torkaszakadtából:
«Egy szem búza, búbos tyúk,
Hízott disznó, gyalogút,
Kövér ökör, sovány gyerek,
Bojtos kutya, ill' a berek!
Adta bojtos kutyája!
Ucczu, fussunk utána!»

Czinczog az egér, ha
Nincs otthon a macska,
Megnépesül mindjárt
Pajta, éléskamra.
Kenyeret, szalonnát
Össze-vissza rágnak,
Nem kegyelmeznek a
Tarisznyának, zsáknak,

De van riadalom,
Ha a macska megjön:
Ucczu! vedd el magad!
Ill' a berek rögtön.
Menekül, a ki tud,
Mint az ördög elül,
Mert jaj annak, a ki
Körme közé kerül.

Méregtől, fogótól
Nem félnek oly nagyon,
Mint mikor egy czirmos
Csipi őket nyakon.

Ugy eljátszik velük,
Ugy el-elciczázik,
Végre csak bekapja,
Hogy farkuk se látszik.

Tanácsot tartottak
Egyszer hajdanában,
Törték a fejüket
A régi világban:
Hogy' kéne fékezni
Azt a kutya macskát,
Össze is daráltak
Mindenféle tarkát:

«Hova legyünk? oh jaj!
— Szólt a legidősebb —
Hisz a macska nálunk
Százszorta erősebb!
Bajuszára felszúr,
Farkával agyoncsap,
Nem marad belőlünk
Irmag se maholnap!

Kihal az egerek,
Dicső nemzetsége,
Mért születünk, ha ily
Szomorú a vége?

Rólunk énekel majd
A madár, a csacska :
Volt egér, nincs egér.
Bekapta a macska.»

Forradalmat keltett
Szava a szónoknak,
Egerek szemei
Véresen forogtak.
«Harczra! háborúra!»
Mind csak így kiáltott.
Egy fiatal egér
Ekkor im felállott :

«Tekintetes karok!
Tekintetes rendek!
Harczczal, háborúval
Mit akarnak kendtek?
Nem kell nekünk ágyú,
Nem kell nekünk puska!
Ha megszólal, úgyis
Szaladunk a lyukba.

Tudok én egy módot,
Sokkal könnyebb annál.
Tessék elfogadni!
Fogadom, hogy használ.

Vásároljunk csörgőt,
Hisz nem olyan drága,
Akaszszuk föl, kérem,
A macska nyakába!

Jöhet aztán, sebjaj!
Csörög a csörgője.
Uraim! még jökor
Futhatunk előre.

Nem marad részére,
Csak a puszta lábnyom —
Tisztelt egergyűlés!
A csörgőt ajánlom.»

Lett erre czinczogás,
Egetverő éljen.
Kitört a nagy öröm
Az országgyűlésen.
Az ifju szónokot
Vállukra emelték,
Mint világgraszoló
Csillagot, lángelmét.

Legidősebb egér
Ujra előlépett,
Lelkesedve mondott
Sok gyönyörűt, szépet:
«Te vagy a legbölcsebb,
Ifju egér, köztünk!
Fogadd koszorunkat!
Hódolva köszöntünk!

Mentő tanácsodat
Hálával fogadjuk,
A költséget rája
Szívesen megadjuk.

De tied az érdem,
Ne is szálljon másra :
Te akaszd a csörgőt
A macska nyakába !»

«Én? — kiált az egér —
Én nem merem tenni!»
«Én se merem! Én se!»
Kiált valamennyi.
Ólálkodó macska
Hirtelen ott termett —
Ucczu! el is hagyták
A nagy gyülestermet.

Ki erre, ki arra
Futott esze nélkül,
Hanem azért maradt
Egypár csemegéül.
A macskának pedig
Csörgője ma sincsen,
Fogja az egeret
Világ végeiglen.

A didergő baglyok.

Tudok én egy mesét! Huhú! huhú! kuvik!
Fázik a sok bagoly, egymás mellé buvik.

«Tisztelt urak, úrnők, legények és lányok!
— Szól egy füles bagoly — mindent tudok, látok!
Megvesz így bennünket az Isten hidege!
Halljátok-e: mindig csúfol a czinge...
Azt mondom én nektek, nagy füles baglyoknak:
Egreczérezzunk, mint a katonák szoktak!
Nem didereg akkor se fiúnk, se lányunk!
Dudorászó szélnek mind csak fittyet hányunk.»

«Koszorút fejedre, legbölcsebb közöttünk!
— Szól egyik a sorból. — Mindnyájan köszöntünk!
Ünnepeljen téged Piripócs és Páris,
Te légy a vezérünk, te légy generális!»

«Köszönöm, vitézek! Nosza, szógám, Gergely!
Hamar egy paripát! Hamarosan nyergelj!»

«Főgenerális úr, itt is van már, kérem!
Pattanj rá, lovagolj, dicső hadvezérem!»

Baglyok hadvezére egy bagolyra pattan,
Csak úgy gyönyörködik a vitéz csapatban.
Egreczéroztatja árkon, bokron, tuskén,
Véges-végig vágat a soron nagy büszkén.
Meg-megáll komoran egy-egy bagoly mellett:
«Becsukatlak mindjárt! Vigyázz! Ki a mellet!
Jobbra nézz! Balra nézz! Indulj! Fordulj hátra!»
Nagy meleg kezd járni szegény katonákra.
Masiroznak gyorsan, messze kanyarogva,
Megbotlanak sokan, buknak az árokba.
Bukdosnak, futkosnak hegyre fel, völgybe le,
Némelyik bizony már majd megszakad bele.
Hull a homlokukról, csepeg a verejték,
Hogy valaha fáztak, azt is elfelejték.
A nagy gyakorlatban sokan elszédülnek,
Úton és útfélen jobbra-balra dülnek.

«Elég már! — kiáltják. — Pihenőt is kérünk!
Összeroskadunk így, dicső hadvezérünk!»
De a generális csak ezt hajtja: rajta!
Katonáit tovább egreczéroztatja.

Hanem egyszerre csak roppant zavar támad :
«Fogjátok meg hamar szilaj paripámat!»
Kiabál a baglyok dicső tábornoka,
Mert megbokrosodott valamitől lova.
Rugdalózva fordít a seregnek hátat,
És lóhalálában egy tuskónak vágta,
Villámnál gyorsabban, szélvésznél könnyebben . . .
Úgy leveti, hogy a generális nyekken.
Haza! haza! haza! harsog a harsona . . .
Ordítóz a vezér: így se jártam soha!

Másnap a sok bagoly, huhú! huhú! kuvik!
Újra csak didereg, egymás mellé buvik.

«Tisztelt urak, úrnők, legények és lányok!
— Szól egy füles bagoly, — mindent tudok, látok!
Megvesz így bennünket az Isten hidege!
Halljátok-e: mindig csúfol a czinege . . .
Azt mondom én nektek, nagy füles baglyoknak:
Járjatok úgy, a hogy az emberek szoktak.
Tudjátok, hogy a szót én mindig megrágom:
Ni! nekem már van is ujjasom, nadrágom!
Gyertek a városba, menjünk a vásárba,
Öltözzetek föl mind jó meleg ruhába!
Nem didereg aztán se fiúnk, se lányunk,
Dudorászó szélnek mind csak fittyet hányunk.»

«Te vagy a legbölcsebb! — szól egyik a sorban. —
Vezess a városba mindnyájunkat gyorsan!
Addig ti, kicsinyek, maradjatok veszteg!
Üljetek csöndesen, tejes üveg, nesztek!»

Megyen a sok bagoly, megyen a vásárba . . .
Mind felöltözködik jó meleg ruhába.
Valamennyi büszkén illegeti magát,
Illik is rájuk a fecskefarkú kabát.
Hát a kürtőkalap! Az illik még, füles!
Magas a teteje, végtől-végig üres.
Hegyes orrú czipő, lapos sarkú csizma,
Jaj de csillog-ragyog! Mint a tükör, tiszta.
Úgy térnek haza, mint megannyi gavallér,
Nincsen a zsebében egynek sem egy tallér.

Az úri ruházat tetszik a baglyoknak,
Virágos kedvükben boldogan huhognak.
Dudorászhat a szél, már nem dideregnek . . .
Lesz ne mulass szegény jámbor egereknek!

Indúlnak vadászni. Ucczu, rajta, hopsza!
Fut az egér balra, fut az egér jobbra.
Úgyetlen a bagoly az úri ruhába',
Czipőbe', csizmába' oly nehéz a lába!
Mért nem szállnak? Hiszen szárnyuk is van vagy mi!
Van, de kabát alatt! Nem tudják mozgatni!

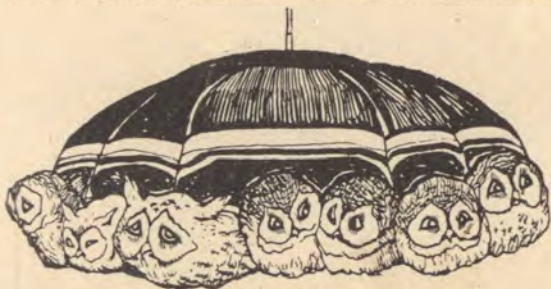

Szidja a sok bagoly, szidalmazza magát...
Minek is az a csúf, fecskefarkú kabát!
Minek az a mellény, kürtőkalap nekik!
Lehányják magukról, pozdorjává tépik.
Egérvadászatnak így esett a sora...
Huhognak a baglyok: oda a vacsora!

Másnap a sok bagoly, huhú! huhú! kuvik!
Újra csak didereg, egymás mellé buvik.

«Tisztelt urak, úrnők, legények és lányok!
— Szól egy füles bagoly — mindent tudok, látok!
Megvesz így bennünket az Isten hidege!
Halljátok-e: mindig csúfol a czinege . . .
Azt mondom én nektek, nagy füles baglyoknak:
Járni az emberek ernyő alatt szoktak.
Csináltassunk ernyőt, akkor majd nem fázunk,
Meglássátok: milyen meleg lesz a házunk!»

Csináltattak ernyőt, elbúttak alája . . .
Dudorásztat a szél: zumm, alászolgája!

Nyúlvitézek.

Megrázza a csengetyűjét
A nyulaknak nagy királya:
— Hat pár füрге nyúlparipát
Fogjatok be a szánkába!

Hat pár füрге nyúlparipán
Bejárom a birodalmam:
Kinek mi az ügye-baja,
Két fülemmel én hadd halljam!

Alig hangzik el a parancs,
Ott terem a csengős szánkó,
Minden nyuszi füle mellett
Kakastollból egy-egy zászló.

Vert ezüst a fényes szerszám,
Vert ezüst a kantár, zablá,
A szánkónak talpa, sarka
Szinezüsttel megvasalva.

Esik a hó . . . siklik a szán . . .
Hegyen-völgyön cseng a csengő :
«Jön a király! Itt a király!»
S nyúllal telik meg az erdő.

— Óh, hallgasd meg panaszunkat,
Tapsifüles nagy királyunk !
Birodalmad messze földjén
Nincsen nyugtunk, maradásunk !

Puska ropog minduntalan,
Zöld kalapos ropogtatja :
Nemzetséged egyre pusztúl,
Mindennap több a halottja.

— Ezer kartács, ezer bomba !
Biz ez, biz ez nem jó újság !
Fussatok a fegyvertárba !
Legyen, ha kell, háborúság !

S haragosan izeg-mozog
A hős király füle, bajsza . . .

Fegyverben már egész népe
S megkezdődik a nagy hajsza.

— Most gyere hát, zöld kalapos!
Tudom, hogy a hóba harapsz!
Most gyere hát, hosszú agár,
Majd meglátod: visszaszaladsz!

Pereg a dob itt is, ott is,
Jobbra-balra trombitálnak . . .
«Jönnek a zöld kalaposok!»
Jelentik a nagy királynak.

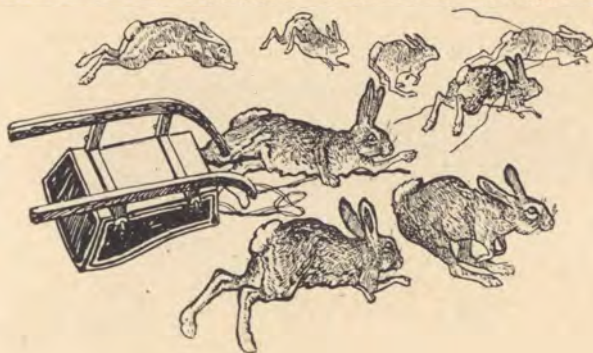
Bezzeg erre úgy megijed
A nyulaknak hős királya,
Hogy, mi tűrés, mi tagadás,
A hideg is majd kirázza.

Le is ugrik a szánkóról
S hazafelé karikázik . . .
Hat pár fürge paripája
Mind utána paripázik.

Mind az egész hadserege
Esze nélkül fut utána,
Meghúzódik ki bokorba,
Ki pedig a barázdába.

Nem maradt a csatatéren,
Csak a csengős, ezüst szánkó,
Meg a nyuszik füle mellől
Kakastollból egy-egy zászló.

A ki akar, beleülhet,
Majd húzza a Bodri, Sajó —
De oszt meg ne ijedjeteK,
Ha kiáltok : «Hahó! hahó!»

A hamis furulya.

Gallér hiján köpenyeg,
Mesélek, mert van kinek.
Itt a mese a markomba . . .
Gabi, ne légy oly goromba!
Minek csipted meg a Lajkót?
Tedd le, Jutka, a szakajtót!
Ez a Borcsa suttog egyre,
Nem is viszem ki a hegyre.
Gallér hiján köpenyeg,
Nem mesélek, nincs kinek.

Úgy-e, hogy most körülálltok,
Körülültök, kunyoráltok,
Túrós lepényt is ígértek,
Hiszen ahhoz én is értek.
Hol hát az a túrós lepény?
Ide hamar, megeszem én!
Igy ni, Terka, így ni, Évi!
Jobban tudok majd mesélni.
Jó biz ez a túrós lepény . . .
Volt egyszer egy juhászlegény,
Annak volt egy tarisznyája,
Tarisznyában furulyája.
Ha ő ezzel furolyázott:
Járni kellett ám a tánczot,
Ugrándozni jobbra-balra,
Annak is, ki nem akarta.
Kurjongatott még a bús is,
A gazdag is, a koldús is.
Gallér hiján köpenyeg,
Mesélek, mert van kinek.

Mari, figyelj, Pista, hallgass!
Hát egyszer csak jön a farkas.
Juhok közt a domboldalon
Támad szörnyű riadalom:
Gomolyog a pásztor nyája,
Sir a legszebb barikája,

Panaszosan béget szegény,
Felugrik a juhászlegény.
Fut a farkas a báránynyal,
Már amott az árkon által.
Nagy sebesesen iramodva
Meghúzódik egy bokorba.
Megállj, farkas, majd megbánod!
A kopogóst meg eljárod.

Juhászlegény fut utána
S megszólal a furulyája.
Tánczra perdül a nagy ordas :
«Juhászlegény, jaj, ne forgass!
Itt van inkább a bárányod,
Leszek mindig jó barátod!»
Oda kiált az ordasnak :
«De bizony csak megforgatlak!»
Juhászlegény furolyázik,
Farkas koma meg bokázik,
Jobbra fordúl, balra fordúl,
Veritéke, vére csordúl,
Tüske tépi, tüske szúrja —
Juhászlegény- tovább fujja.
Fujja a legfrissebb nótát,
Pedig soh'se tanúlt kótát.
Farkas komát vérbe-fagyba
Tüskebokor alatt hagyja.

Gallér hiján köpenyeg,
Mesélek, mert van kinek.

Hát azután? Hogy volt osztán?
Gyűlést tartott az oroszlán,
Az állatok nagy királya,
Tündöklött a koronája.
Méltósággal ült a trónján,
Tarka csikos tigris jobbján,
Büszke párducz baloldalon,
Egész állatsokadalom!
Int a király, de csak egyszer
S im elé áll a hopmester.
Nagyhangosan irást olvas,
Folyamodik az az ordas:
«Fölséges úr, dicső király!
Hallgasd meg, hogy nekem mi fáj!
Fáj a hátam, fáj a bokám,
Pedig doktor az unokám.
Gyógyítgatja sokfélével,
A rét ezer jó fűvével.
De hiába gyógyítgatja,
Fölséges úr, nem fog rajta.
Juhászlegény, rontom-bontom,
Összetörte minden csontom,
Nagyon megvert, eldöngetett,
Mondd ki rá az ítéletet.

Trónon ülő nagy királyom,
Büntesd meg jól, azt kívánom.
Engem meg küldj a kórházba,
Szolgádat a hideg rázza.
Panaszomra, oh, csak hallgass!
Könyörög az ordas farkas.»

Hatalmasat ordit rája
Az állatok nagy királya :
«Gyorsan neki kerekedve
Menjen érte három medve!
Juhászlegényt hozza elő,
Halál fia a vakmerő!»

Három medve megyen rögtön,
Dirmeg-dörmög hegyen-völgyön.
Juhászlegényt meg is lelték,
Igy köszöntek rá a medvék :
«Juhászlegény, gyere velünk!
Nézzed, itt van a levelünk.
Farkas komát eldöngetted :
Ítélték hát ma feletted.
Összegyültek az állatok
Mindannyian, kicsik, nagyok.
Tanácskoztak az erdőben,
Meg is hányták illendően.

Az oroszán parancsára
Feljutsz ma egy körtefára,
De hagyja, hogy még előbb
Jelenj meg a színe előtt.»

Juhászlegény egy szót se szól,
Csak mosolyg a bajusz alól,
Hisz ott van a tarisznyája,
Tarisznyában furulyája.

«Keskeny palló, széles árok,
Gyerünk hát no, jó zsandárok!

Kegyelemért a királyhoz :
Hátha tán még mást határoz !
Nadragulya, szőlőtöke . . .
Csak lövetne inkább föbe !»

Útra kelnek, mendegélnek,
Nemsokára odaérnek.
Rá ordít a fejedelem :
«Juhászlegény, nincs kegyelem !
Húzzátok a körtefára,
Csüngjön ottan éjszakára !
Hamar, hamar, csak hadd lássam !»
«Fölséges úr, kérem ássan !
Két fülemmel a mint hallom :
Hát csakugyan meg kell hálnom !
Engedje meg utoljára :
Hadd fúvok a furulyámba !
Hadd fúvom el a nótámat,
Halni is jobb kedvem támad !»

Bólint a nagy fejedelem :
«Ezt az egyet megengedem !»
Juhászlegény mosolyg rája,
S megszólal a furulyája.
Tánczba ugrik a nagy király,
Kurjogatja : csuhaj, Mihály !

Tigris, párducz, mind ott terem,
Csak úgy porzik a tánczterem.
Elefánt se marad hátúl,
Dalol torka szakadtábúl :
Ég a kunyhó, ropog a nád,
Szorítsd hozzád azt a barnát!
Kiabálnak a bölények :
Mi vagyunk itt a legények !
A kopogóst úgy eljárják,
Hogy nem láttad soh'se párját !
A maczkók is mulatoznak,
Jobbra-balra hajladoznak.
Jókedvű ám a menyét is,
Mégforgatja a menyét is.
Róka rakja nyulacskával,
Fürge mókus vadmacskával.
Tombol a táncz egyre jobban,
Hogy a föld is bele dobban.
Már a király, szegény állat,
Alig liheg, olyan fáradt,
Hanem azért csak bokázik,
Mert a pásztor furolyázik,
Fujja, fujja egy fa mellett,
Még pedig a legfrissebbet.

«Hagyd el már no, ne muzsikálj !»
Szól hozzá a dicső király.

Juhászlegény rá se hallgat,
Gondolja csak, hogy: gyöngyharmat!

Ám ki is dül mind a sorbúl,
Valamennyi földre fordul,
Még ott is a tánczot járja . . .
Ilyen olyan furulyája!

Könyörög a fejedelem :
«Juhászlegény, jaj, kegyelem !
Kérve kérünk az egekre,
Itt a porban henteregve :
Tedd le már a furulyádat!
Hagyd félbe már a nótádat!»

Juhászlegény félbehagyta —
Pihen a sok Istenadta.
Mig a gyepen nyujtózkodnak,
Neszét veszik a dolognak :
«Fölséges úr — szól a pásztor —
A farkasnak ne higgy másszor !
Tarts fölötte kemény törvényt !
Nem úgy mondta, a hogy történt.
Én egy ujjal se bántottam,
Csak egy kicsit tánczoltattam,
Mert elvitte Czukrikámat,
Az én kedves barikámat.

Neki most már te muzsikálj,
Isten veled, dicső király!»

A farkassal mi lett osztán ?
Majd elmondja az oroslán.
Én tovább már nem beszélek,
A többitől nagyon félek.
Gallér hiján köpenyeg,
Meséltem, mert volt kinek.

A hatalmas király.

Hallottam egy mesét,
Gólya kelepelte,
Egy figurás prücsök
Mindjárt versbe szedte.

Holdvilágos estén
El-elmuzsikálja:
Czirpelő fiait
Tanítgatja rája.

Ejnye, hogy is volt csak?
Nem jut az eszembe.
Jó, hogy le van írva,
Itt van a zsebenbe.

Ide hallgass, Juczi,
Ide hallgass, Mihály.
Hol volt, hol nem volt, csitt!
Volt egyszer egy király.

Ennek a királynak
Nagy volt a hatalma,
Susogó nádas tó
Fényes birodalma.

Nádas tó fenekén
Tündérpalotája,
Ott lakott, gyerekek,
A békák királya.

Az ajtaja előtt
Nádkardú katonák . . .
Ugyan ne szólj bele,
Mert nem mondom tovább!

A hatalmas király
Unja magát nagyon,
Haragosan néz ki
A kerek ablakon.

Villog a két szeme,
Az uralkodónak,
A békák előtte
Mind hasra vágódnak.

«Kuttykurutty! Kuttykurutty!
Naplopók, jaj nektek!
Mulattatásomra
Miért nem brekegtek?»

Megzendül a nádas
Sokhangú nótája,
A békák királya
Ásítózik rája.

«Kuttykurutty! Kuttykurutty!
Jaj de csúf brekeke!
Nyikorg, mint a kocsi
Kenetlen kereke!»

Tízet nyakon csapott,
Húszat agyon vágott:
«Mást akarok, mást, mást!
Szebb, jobb mulatságot!»

Álljanak elő a
Legdelibb leventék!
Ki kell találnotok,
Hogy mit is szeretnék!»

«Tán ugornál egyet,
Dicső fejedelem?»
«Vigyétek tömlőczbe!
Mért komázik velem!»

«Fölséges királyom,
Talán úszdogálnál?
Meghajlik előtted
Mindenütt a nádszál.»

«Verjétek bilincsre
Ezt is, hogy ha mondom!
Úszok vagy nem úszok,
Az csak az én gondom!»

«Talán lepihennél
A puha diványra?»
«Üssétek le fejét,
A ki ezt kívánja!»

Ezer béka közül
Egy se szólt kedvére . . .
A hatalmas király
Így ordított végre:

«Óh ti hájfejűek!
Ostoba varangyok!
Egyebet se tudtok,
Csak papucsot varrtok!»

Magam találom ki,
Hogy mit is szeretnék,
Hozzatok csónakot,
Fussatok, leventék!

Nagy birodalmamat
Körülcsónakázom,
Ruhát is hozzatok,
Mert egy kicsit fázom!»

Futnak a leventék,
Egy felé sietnek:
Egyenes irányban
A rózsás szigetnek.

Csónakázó ifjak
Csónaka mind ott van,
A kikötőből majd
Visznek egyet onnan.

Csakugyan a vizen
Imbolyog egy csónak,
No, ez éppen jó lesz
Az uralkodónak.

Benne van az ifjak
Evező lapátja,
Csónakázó inge,
No meg a sipkája.

A szél oldotta el
Partról a csónakot . . .
Viszik haza vígan:
«Királyunk, jó napot!»

Tarka csikos ingbe
Öltözik a király...
«Jaj de szép!» hizeleg
Ezer meg ezer száj.

Négy miniszterével
Beül a csónakba . . .
«Hamar a lapátot!
Rajta, urak, rajta!»

Éljennel kíséri
A békák serege:
«Hurrá, te nagy király,
Brekeke, brekeke!»

Sima tó tükörén
Vigan csónakáznak,
Virágos kedve lett
A dicső királynak.

Lengeti a zászlót
Virágos kedvében,
Négy miniszterével
Kuruttyolgat szépen:

«Nekem van a földön
Legnagyobb hatalmam !
Ez a szép nádas tó
Az én birodalmam !»

Alig, hogy kimondja,
Arra száll egy gólya :
«Kuruttyoló király,
Nem úgy van a nóta !

Tudok én egy szebbet,
Ham, bekaplak, hékám !
Kelep, kelep, kelep,
Jó éjszakát, békám !»

Vizbe ugrik fejfel
A békák királya,
A miniszterek is
Ugranak utána.

Elkapta a gólya
Égnek álló lábát . . .
Megette a békák
Hatalmas királyát.

Eddig van a mese,
Gólya kelepelte,
Egy figurás prücsök
Mindjárt versbe szedte.

Holdvilágos estén
El-elmuzsikálja . . .
Czirpelő fiait
Tanítgatja rája.

Hallgass ide, Laczkó!
Elindúlt két maczkó.
Elmentek világgá
Szerencsét próbálni:
Hátha egy kis mézet
Tudnának találni.
Lettek is egy odút
Szinig édes mézzel,
De meggyült a bajuk
Bezzeg a sok méhvel.
A két maczkó orra
Tele lett fullánkkal,

Szaladtak is onnét
Hegyen-völgyön által.
Biz úgy, biz úgy, Laczkó!
Futott a két maczkó.

A mint a két maczkó
Nagysebesen hajtott,
Találtak az úton
Egy nagy kerek sajtot.
Akkora volt, mint egy
Nagy taligakerék . . .
Szólt az egyik: — Nekem
Vacsorára elég!

— Hohó! — szólt a másik —
Hogy beszélhetsz ilyet!
Én láttam meg előbb!
A sajt engem illet!
S czivódtak a sajton,
Mirmegtek-mormogtak,
Dirmegve-dörmögve
Nagyon marakodtak.
Biz úgy, biz úgy, Laczkó!
Dühös a két maczkó.

A két dühös maczkó
Ugyan néz a sajtra —
Végre megegyeztek:
Osztozkodnak rajta.

Hanem azért egyre
Csak dörögtek folyvást,
Egyik se vállalta
Magára az osztást.
Félt, hogy a másiknak
Nagyobb jut a sajtból . . .
Ott terem egy róka
S nagy ravaszán így szól:
— Bizzák rám az urak!
Én kétfelé osztom.
Tudom, sohse voltak
Ily egyforma koszon!
. . . Biz úgy, biz úgy, Laczkó!
Csacsi a két maczkó.

A két csacsi maczkó
Egy nagyot sóhajtott,
Mikor kettétörte
A róka a sajtot.
— Nem jól van! — dörögik. —
Ez az egyik nagyobb!
— Majd eligazítom,
Hisz itt azért vagyok!
Bizzák rám az urak!
Mindjárt teszek róla.
És egy nagy darabot
Leharap a róka.

— Nem jól van! — dörmögik. —

Még mostan is nagyobb!

— Csak egy kis türelmet!

Hisz itt azért vagyok!

Csak bizzanak bennem!

Majd teszek én róla.

S még nagyobbat harap

Belőle a róka.

— Most sincs jól! — mormogják —

Most meg ez a nagyobb!

— Engedelmet kérek,

Hisz itt azért vagyok!

Bizzanak már bennem!

Majd csak teszek róla.

S a másiktól harap

Egy nagyot a róka.

— Megint rossz! — mormogják. —

Most a kisebb nagyobb!

— Instálom alássan,

Hisz itt azért vagyok!

Mért nem bíznak bennem!

Tudok tenni róla.

S a másiktól megint

Jót harap a róka.

— Még sincs jól! — mormogják. —

Most a nagyobb kisebb!

— Ugyan kérem ássan!
Ördög látott ilyet!
Most a nagyobb kisebb . . .
Most a kisebb nagyobb . . .
Kisebb . . . nagyobb . . . kisebb . . .
Akkor itt mért vagyok ?
Hogy ennyit bajlódtam,
Most azt is sajnálom . . .
Oszszák el maguk közt!
Magamat ajánlom!
S ravasz vigyorgással
Sebesen elhajtott:
— Hagytam nekik is egy
Kis darabka sajtot!
. . . Biz úgy, biz úgy, Laczkó!
Igy járt a két maczkó!

A beteg királylány.

Szépen legel a bárány
Virágos domb oldalán,
Szépen szól a jávorfa,
Jávorfából fuolya,
Szellő szárnyán elzendül
Hegyen-völgyön keresztül.

Aranyszőrű barika,
Nyakán piros pántlika,
A pántlikán gilingel,
Ezüst csengő csilingel.
Mikor fúja a bojtár,
Mindig, mindig tánczot jár.
Ugrál ide, amoda
Aranyszőrű barika.

Juhászbojtár szereti,
Szebbnél szebbet fú neki,
Bejárja a legelőt,
Vigan megy a nyáj előtt.
Szépen szól a jávorfa,
Jávorfából furolya,
Szellő szárnyán elzendül
Hegyen-völgyön keresztül.

Csendesedik már a táj,
Takarodik a juh-nyáj.

Gazda künn a kapuban
Gyönyörködik a juhban,
Ki van a szám, nincs oda,
Jól laktak, mint a duda.

«'Csés jó estét, gazd'uram!»

«Adjon Isten, jó fiam!
Ember vagy a talpadon,
A mit kívánsz, megadom.
Kitelt már az esztendő,

Itt van, ha kell, száz pengő!»
«Nem kell nekem, gazd'uram,
Hej, sem ezüst, sem arany!
Adja nekem, adja hát,
Aranyszőrű barikát!»

«Jaj, fiam, ezt sajnálom,
Legkedvesebb báránynom!
Adok érte fürtöset,
Drága, finom selymeset!
Tarkát, fehért, feketét,
Hál' Istennek, van elég!
Gyöngé toklyót, erős kost,
Jerkét, ürüt, kolompost,
Ezt az egyet, pásztorom,
Egész nyájért nem adom!»

«Itt hagyom hát kelmedet,
A jó Isten áldja meg!»

«Ejnye, öcsém, micsoda?
De nem oda ám Buda!
Hűségesen szolgáltál
Mindenkor a birkánál,
Meg lesz hát a jutalom,
A mit kívánsz, megadom,
Aranyszőrű barikát,
Ezüstcsengős pántlikát.»

«Nekem adja csakugyan?
Megköszönöm, gazduram!»

Juhászbojtár útra kél,
Hegyen-völgyön mendegél.

Szépen szól a jávorfa,
Jávorfából fuolya,
Szellő szárnyán elzendül
Hegyen-völgyön keresztül.
Fúja, fúja a bojtár,
A kis göndör tánczot jár,
Aranyszőrű barika,
Nyakán piros pántlika,
A pántlikán gilingel,
Ezüst csengő csilingel.

Mikor a nap leáldoz,
Beköszön egy gazdához.
Éjszakára ott maradt,
Lefeküdt a szín alatt.
A gazdának leánya
Pislogat a bárányra,
Nagyon is megszerette,
Szemivel majd megette.
Fel is tette magába
A gazdának leánya:
Elveszi a pántlikát,
Aranyszőrű barikát.

Éjfélét ütött az óra,
Megy a színbe lopózva,
Lábujjhegyen csendesen,
Meg ne tudja senki sem.

Megfogja a pántlikát,
Aranyszörű barikát,
Hej de bezzeg megakadt,
Bárány szörin ott maradt.

Reggel ébred a bojtár,
Menni, menni akar már,
Á! de nini! a bárány!
Bárány szörin a leány!
Próbálja, hogy leveszi,
Nem tudja, csak neveti.

Elindúl hát, elindúl,
Alig megy a kapun túl,
Szépen szól a jávorfa,
Jávorfából fuolya,
Szellő szárnyán elzendül
Hegyen-völgyön keresztül.
Fúja, fúja a bojtár,
A kis göndör tánczot jár,
Aranyszörű barika,
Nyakán piros pántlika,
A pántlikán gilingel,
Ezüst csengő csilingel,
Bárány szörin a leány,
Rakja amúgy igazán.

Sütő asszony lármával,
Hátára üt lapáttal,
Hej de bezzeg megakadt,
Mert a lapát ott maradt,
Lapát végén az asszony,
Ő is csak hadd mulasson!

Szépen szól a jávorfa,
Jávorfából furolya,
Szellő szárnyán elzendül
Hegyen-völgyön keresztül.
Fúja, fúja a bojtár,
A kis göndör tánczot jár,
Aranyszőrű barika,
Nyakán piros pántlika,
A pántlikán gilingel,
Ezüst csengő csilingel.
Bárány szőrin a leány,
Rakja amúgy igazán,
Leány hátán a lapát,
Hányja-veti ott magát,
Lapát végén az asszony,
Ő is csak hadd mulasson!

Arra megy a takácsné,
Csupa merő parádé,
Mint a páva, kevélyen,
Legyező a kezében.

«Mit ettetek ? Tán gombát ?
Járjátok a bolondját !»
Asszonyt szóval illeti,
Legyezővel megüti,
Hej de bezzeg megakadt,
A legyező ott maradt,
Legyezőn a takácsné,
Csupa merő parádé.

Szépen szól a jávorfa,
Jávorfából furolya,
Szellő szárnyán elzendül,
Hegyen-völgyön keresztül.
Fúja, fúja a bojtár,
A kis göndör tánczot jár.
Aranyszőrű barika,
Nyakán piros pántlika,
A pántlikán gilingel,
Ezüst csengő csilingel.
Bárány szőrin a leány,
Rakja amúgy igazán,
Leány hátán a lapát,
Hányja-veti ott magát.
Lapát végén az asszony,
Ő is csak hadd mulasson.
Asszony hátán legyező,
Jobbra-balra lebegő,

Legyezön a takácsné,
Csupa merő parádé.

Juhászbojtár útra kél,
Hegyen-völgyön mendegél.
Elér, elér vigadva
Egy királyi városba.
Tudakozza : mi ujság ?
A harangot mért húzzák ?
A királyi palota
Mért van gyászszal bevonva ?

Nagy beteg a királylány,
Hánykolódik az ágyán,
Hasztalan az orvosság,
A doktorok azt mondják ;
Szomorúan beszélnek :
Tán meg is hal estélig.
De ha egy jót kaczagna,
Úgy életbe maradna.
Csináltak már sok furát,
Mindenféle figurát,
Hiába, mind hiába!
Csukva maradt a szája.

Kiadta ma a király,
Mert a szive nagyon fáj,

Hogy a ki tud valamit,
Boldog lehet az ma itt.
Álljon elő, ki vele!
Kaczagtassa meg vele!
Királyságát megosztja,
A lányát is od'adja.

Juhászbojtár útra kél,
A királylyal úgy beszél,
Hogy tud ám ő sok furát,
Soh'se látott figurát.
Meggyógyúl a királylány,
Rózsa nyilik ajakán.

Király örül, örvendez,
A hopmester meg rendez,
Királylány a tornácson,
Hófehér, mint a vászon.
Az udvaron a bojtár,
Lesik, várják, mi lesz már!

Szépen szól a jávorfa,
Jávorfából furolya.
Szellő szárnyán elzendül
Hegyen-völgyön keresztül.
Fúja, fúja a bojtár,
A kis göndör tánczot jár.

Aranyszőrű barika,
Nyakán piros pántlika,
A pántlikán gilingel,
Ezüst csengő csilingel.
Bárány szőrin a leány,
Rakja amúgy igazán.
Leány hátán a lapát,
Hányja-veti ott magát,
Lapát végin az asszony,
Ő is csak hadd mulasson!
Asszony hátán legyező,
Jobbra-balra lebegő,
Legyezőn a takácsné,
Csupa merő parádé.

Nem kaczag a királylány,
Szomorúság ül arczán.
Szomorú a király is,
Az udvari dámák is.
Csinálhatnak sok furát,
Mindenféle figurát.
Királylánynak hiába!
Csukva maradt a szája.

De felköhög nem egyszer,
Haragszik a hopmester:

«Ej, te hitvány pénzfaló!
Komédiás, naplopó!
Ménkö szántsa hátadat!
Rád veretem a vasat!
Becsukatlak, czigányok —
Jó mulatást kívánok!»

Mind szitokkal illeti,
A takácsnét megüti.
Hej de bezzeg megakadt,
Pálczikája ott maradt.
Pálczikán a hopmester,
Szitkot is mond ezerszer.

Szépen szól a jávorfa,
Jávorfából furolya.
Szellő szárnyán elzendül
Hegyen-völgyön keresztül.
Fúja, fúja a bojtár,
A kis göndör tánczot jár.
Aranyszőrű barika,
Nyakán piros pántlika.
A pántlikán gilingel,
Ezüst csengő csilingel.
Bárány szőrin a leány,
Rakja amúgy igazán,

Leány hátán a lapát,
Hányja-veti ott magát,
Lapát végin az asszony,
Ő is csak hadd mulasson!
Asszony hátán legyező,
Jobbra-balra lebegő.
Legyezőn a takácsné,
Csupa merő parádé!
Takácsnén a pálczika,
Gyönyörű szép muzsika!
Pálczikán a hopmester,
Szitkot is mond ezerszer.

Felkaczag a királylány,
Rózsa nyílik ajakán.
Felkaczag a király is,
Az udvari dámák is.
Egy nagy, egy nagy hahota
A királyi palota.

Barika is megőrül,
Szép szeliden néz körül,
Arany szőrit megrázza,
Csak úgy hullnak utána:
Pálczikáról hopmester,
Szitkozódik ezerszer!

Takácsnérol pálczika,
Gyönyörű szép muzsika!
Legyezőről takácsné,
Csupa merő parádé!
Asszonyról a legyező,
Jobbra-balra lebegő,
Lapátvégről az asszony,
Álljon odébb, dagaszszon!
Leányról meg a lapát,
Messze veti el magát,
Barikáról a leány,
Eredj haza, violám!

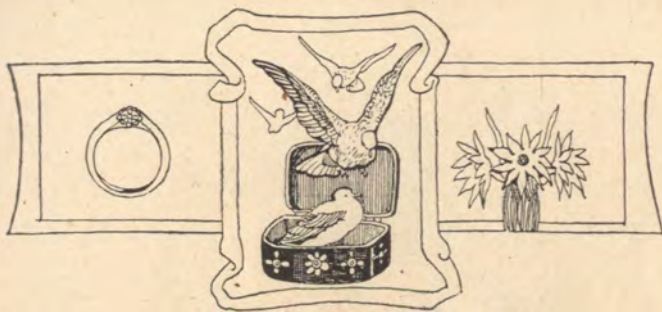
Arany trónon a király,
A szive már dehogy fáj.
Királyleány kedvében,
Öröm ragyog szemében.

Szépen szól a jávorfa,
Jávorfából furolya,
Szellő szárnyán elzendül
Hegyen-völgyön keresztül.

Fúja, fúja a bojtár,
A kis göndör tánczot jár,

Aranyszőrű barika,
Nyakán piros pántlika,
A pántlikán gilingel,
Ézüst csengő csilingel.

Gyűrű, szelencze, virág.

Volt egyszer egy szegény asszony,
Nagyon szegény asszony,
Lisztje se volt már, a miből
Kenyeret dagaszszon.

Egyetlenegy fia egyszer
Csak elébe állott:
— Elmegyek én, édes anyám,
Szerencsét próbálok.

Nagy a világ, sok az útja,
Sorba mind megjárom:
Vagy egyikén vagy másikon
Majd csak megtalálom.

Édes anyja sirva-ríva
Föl is tarisznyálta —
Könnyáztatta keszkenővel
Integet utána.

Megy a legény, megy, mendegél
Bizó reménységgel,
Hegyen is túl, völgyön is túl
Kerek tóhoz ér el.

Kerek tónak partján mit lát
Szomorúfűz alatt?
A szárazon hánykolódni,
Vergődni egy halat.

— Szegény legény, — szólal a hal, —
Állj meg csak egy szóra!
Elveszek itt a szárazon,
Dobj vissza a tóba!

— Visszadoblak, szép arany hal,
Élj tovább a vízben!
Ringasson a gyöngyöző hab,
Áldjon meg az Isten!

— Téged is, te szegény legény,
A merre még, jól járj!
Ne, kivetek három halpénzt,
Jó tétédért jót várj.

Hogyha egyszer bajba kerülsz,
S nem lesz jó barátod:
Zörgesd, zörgesd, zörögtesd meg,
A többit meglátod.

Megy a legény, megy, mendegél
Bizó reménységgel,
Tavon is túl, mezőn is túl
Zöld erdőbe ér el.

Egy öreg ősz embert lát ott,
Pihen egy tölgy alatt —
Hej, nehéz ám az a rözse,
Belé majd megszakadt!

— Szegény legény, — szól az öreg, —
Állj meg csak egy szóra!
Hozd el, fiam, ezt a rózsét
Egy-két fordulóra.

— Hogyne vinném, öreg apám,
Haza viszem innen:
No lássa, már itthon vagyunk,
Áldja meg az Isten!

— Téged is, te szegény legény,
A merre mégy, jól járj!
Ne, egy ezüst kis szelencze,
Jó tétédért jót várj!

Hogyha egyszer bajba kerülsz
S nem lesz jó barátod:
Kip-kop, kip-kop, kopogtasd meg,
A többit meglátod.

Megy a legény, megy, mendegél
Bizó reménységgel,
Kunyhón is túl, erdőn is túl
Magas hegyhez ér el.

Magas hegynek alján mit lát
Kiálló szirt alatt?
Tüskebokor közt vergődni
Egy nagy sasmadarat.

— Szegény legény, — szólal a sas, —
Állj meg csak egy szóra!
Tüske közül szabadíts ki,
Segíts engem jóra!

— Hogyne tenném, te sasmadár,
Kisegítlek innen . . .
Ringasd magad szabad szárnyon,
Áldjon meg az Isten!

— Téged is, te szegény legény,
A merre mégy, jól járj!
Ne, három toll a szárnyamból,
Jó tétédért jót várj!

Hogyha egyszer bajba kerülsz
S nem lesz jó barátod:
Rázd meg, rázd meg, rázogasd meg,
A többit meglátod.

Megy a legény, megy, mendegél
Bizó reménységgel,
Bokron is túl, hegyen is túl
Egy városba ér el.

Gyászfátyollal van a város
Mindenütt bevonva,
Nagy fekete zászlót lenget
A sok templom tornya.

Kérdezzeti: miért ilyen
Fekete a város?
Búslakodik kis ház, nagy ház,
Minden olyan gyászos!

Szomorú az öreg király
Egyetlenegy lánya,
Hervad, hervad, hervadozik,
Mint a kert virága.

Édes anyja, a ki nyugszik
Kinn a temetőben,
Gyémánt gyűrűt hagyott rája,
Neve ott a kőben.

Arany hídról beejtette
Kerti kerek tóba,
Királyfiak, herczegfiak
Keresik azóta.

Hej de, hej de mind hiába,
Sehol sem találják!
Pedig a jó öreg király
Annak adná lányát.

Szegény legény egyet gondol
S alszik egyet rája:
Másnap reggel beállít a
Király udvarába.

A király épp ott sétálgat
A márvány tornáczon,
Lánya sorsán töprenkedik,
Hogy mit is csináljon ?

— Adjon Isten, király uram !
Volna egy kérésem :
Azt a gyűrűt megkeresni
Engedje meg nékem !

— Hagyd el, fiam, soh'se próbáld,
Próbálták már százszor.
Ha keresed : akkor te is
A fejeddel játszol.

— Bizza csak rám, király uram,
Ha nyerek, ha vesztek :
A szép királykisasszonyért
Nem maradok veszteg.

Megy a legény, megy, mendegél
Bizó reménységgel,
Kerti kerek tó közepén
Arany hidra ér el.

Megzörgeti, zörögletti
Háromszor a halpénzt :
Kibukkan a szép arany hal
Tó vizéből tüstént :

— Mi a bajod, szegény legény,
Mi a kívánságod?
Mondd el, mondd el hamarosan,
Meglesz, majd meglátod.

Elmondja, hogy a királylányt
Milyen bánat érte,
Hány királyfi feje hullott
Már a porba érte!

— No ne búsulj, szegény legény,
Csak várj itt a hidon,
Valamennyi hal a vízben,
Mind, mind előhívom.

Le is merül . . . s fenn ringatja
Újra a tó habja:
A ragyogó gyémánt gyűrűt
A szájába tartja.

Viszi is a szegény legény:
— Itt van, jó királyom!
Váltsa be az ígétét,
Én csak ezt kívánom.

A szépséges királyleány
Ott terem e szóra,
Bús halovány két orczáján
Kinyílt egy-egy rózsza.

Oda borúl mosolyogva
A király nyakába :
— Vig vagyok már, édes apám,
Csakhogy megtalálta !

— Jól van, jól van, szegény legény,
Ember vagy, azt látom !
Ha kiállasz még egy próbát,
Úgy tiéd a lányom.

Ezer köből tiszta búzát
Szórtattam ma széjjel,
Hét mértföldnyi nagy határon,
Szedd össze az éjjel !

Piros hajnalhasadáskor,
Kis harang szavára,
Itt királyi udvaromon
Álljon garmadába !

Hagyd el mégis, soh'se próbáld,
Próbálták már százszor . . .
Ha nem lesz meg : akkor te is
A fejeddel játszol.

— Bizza csak rám, király uram,
Ha nyerek, ha vesztek :
A szép királykisasszonyért
Nem maradok veszteg.

Megy a legény, megy, mendegél
Bizó reménységgel,
Hét mértföldnyi nagy határnak
Közepére ér el.

Eszibe jut az ősz ember,
Próbál is szerencsét :
Háromszor megkopogtatja
Az ezüst szelenczét.

— Mi a bajod ? — szólal egy hang, —
Mi a kívánságod ?
Mondd el, mondd el hamarosan,
Meglesz, majd meglátod.

El is mondja gondját, baját
Szomorúan, halkán
S az ezüst kis szelenczének
Födele föl pattan.

Sok, sok ezer fehér galamb
Száll ki turbékolva :
Hét mértföldnyi nagy határon
Rónára, halomra.

Hordják a sok tiszta búzát
Király udvarába,
Piros hajnalhasadáskor
Ott áll garmadába.

Beköszön a szegény legény:

— Jó reggelt, királyom!

Váltsa be az ígétét,

Én csak ezt kívánom.

A szépséges királyleány

Ott terem e szóra,

Két orcáján egyre csak szebb,

Pirosabb a rózsza.

Oda borúl mosolyogva

A király nyakába:

— Úgy-e, úgy-e, édes apám,

Ezt is megcsinálta!

— Jól van, jól van, szegény legény,
Ember vagy, azt látom.
Ha kiállsz egy végső próbát,
Úgy tiéd a lányom!

Messze bércezen van a földnek
A legszebb virága,
Hágj föl érte égbenyúló,
Szédítő ormára.

Hozz belőle a lányomnak,
De megérdemelné!
Hozz belőle egy bokkrétát,
Tűzd a szive mellé.

Hagyd el mégis, soh'se próbáld,
Próbálták már százszor . . .
Ha nem lesz meg: akkor te is
A fejeddel játszol.

— Bizza csak rám, király uram,
Ha nyerek, ha vesztek:
A szép királykisasszonyért
Nem maradok veszteg.

Megy a legény, megy, mendegél
Bizó reménységgel,
Égbenyúló bérce lábához
Nagy fáradtan ér el.

A szívében, a lelkében
Mennyi mindent forgat!
S rázza, rázza, rázogatja
A három sastollat.

Páros csillag mosolyog a
Magas bérczorumra :
Bérczorumról a sasmadár
Lecsap nagy suhogva.

— Mi a bajod, szegény legény,
Mi a kívánságod ?
Mondd el, mondd el hamarosan,
Meglész, majd meglátod.

Elmondja, hogy eddig mindig
Minden útján jól járt ;
De most, de most, hogy állja ki
Az utolsó próbát ?

— No, ne búsulj, szegény legény,
Várj csak meg itt engem !
Én neked azt a bokrétát
Azonnal megszerzem.

Repül a sas égbenyúló
Magas bérczorumra :
S a föld legszebb virágát a
Körme között hozza.

Viszi is a szegény legény:
— Itt van, jó királyom!
Váltsa be az ígérését,
Szivemből kívánom.

A szépséges királyleány
Ott terem e szóra :
Két orcáján kiviritott
Egészen a rózsza.

Oda borúl mosolyogva
A király nyakába :
— Úgy-e, úgy-e, édes apám,
Neki nincsen párja !

— Jól van, jól van, édes fiam,
Ember vagy, azt látom !
Nesze, itt a mátkagyűrű,
A tied a lányom.

— Megköszönöm, király atyám,
A jóságát hozzám !
Életemet szép mátkámért
Százszor feláldoznám !

Hanem hogy a boldogságom
Tetőpontra hágjon :
Király atyám, kedves mátkám,
Még csak egyre vágyom.

Messze, messze, hol a hegyen
Őrök fehér hó van,
Ott lakik egy szegény asszony
Egy kis vityillóban.

Nagyon szegény . . . alig van a
Betevő falatja . . .
Éjjel-nappal a vándorló
Fiát siratgatja.

Az én édes öreg anyám
Az a szegény asszony . . .
Úgy szeretném elhozni, hogy
Tovább ne sirasson.

Hadd lakjék itt, király atyám,
Szépséges szép mátkám,
Istenem, de boldog lennék,
Ha mindennap látnám!

Örömemnek úgy nem lenne
Soha semmi híja . . .
Jóságos jó király atyám,
Úgy-e ide hívja?

— Becsülöm a szived, fiam!
No csak eredj érte!
Megtartjuk a lakodalmat
Mához három hétre.

Megy a legény az anyjáért
Aranyos hintóban,
Messze, messze, hol a hegyen
Örök fehér hó van.

Viszi, viszi a királyi
Fényes palotába :
Rázendíti az országnak
Minden muzsikása.

Kezdődik a lakodalom,
Soh'se láttam párját . . .
Ki jön velem a lakziba ?
Tán még most is járják !

A kiszurkált kecske.

Üljetek csak ide körbe,
Sanyi, ne nézz a tükörbe!
Ide hallgass, rontom-bontom,
Mikor én a mesét mondom.
Olyan igaz, mint az öklöm,
Bizonyítja a könyököm.
Volt egyszer egy . . . no, találd ki!
Ki volt, mi volt? Hát akárki.

Csak azért is volt egy ember,
Kis fiához így szólt egyszer :
— Hajtsd ki, fiam, ezt a kecskét,
Hadd legeljen friss füvecskét.
Hajtsd ki csak a kies rétre,
Gyöngypataknak gyöngyvizére.

És a fiú kihajtotta,
Kies réten jól tartotta.
Annyit evett kecske úrfi,
Hogy alig birt megmozdúlni.
Kérdi tőle a kis pásztor,
Nem is egyszer, hanem százszor:
— Kedves kecském, jóllaktál-e ?
Elég füvet, mondd, kaptál-e ?
— Úgy jóllaktam, mint a duda,
Hogy birom el, az a csuda.
Pástétomot tehetsz elém,
Egy szál fű se fér több belém.

És a fiú haza hajtja,
Kérdi otthon édes apja :
— Kedves kecském, jóllaktál-e ?
Elég füvet, mondd, kaptál-e ?
— Jaj, jó gazdám, dehogy laktam,
Mint a kutya, úgy koplaltam.

Száraz mezőn legeltetett,
Asszúfűvel etetgetett.
Mocsárvíz volt az italom —
Brr! igya meg! Nem ihatom.
Tán a hideg is kilelne,
Kígyó, béka lakik benne.
Rám a pásztor nem vigyázott,
Egész nap csak furulyázott.

— Ejj, lánczhordta, mákos torta!
Sárga dinnye, zöld uborka!
Hát te mindig furulyázol?
A kecskére nem vigyázol?
Mars! Tarisznyát a válladra!
Úti laput a talpadra!

Mondja reggel, mondja másnap
A kisebbik kis fiának:
— Hajtsd ki, fiam, ezt a kecskét,
Hadd legeljen friss füvecskét,
Zöld erdőbe, sík mezőbe,
A pázsitos dombtetőre.
Itasd meg az arany kúton,
Rátalálsz a gyalogúton.

És a fiú kihajtotta,
Sík mezőben jól tartotta.

Annyit evett kecske úrfi,
Hogy alig birt megmozdúlni.
Kérdi tőle a kis pásztor,
Nem is egyszer, hanem százszor:
— Kedves kecském, jóllaktál-e?
Elég füvet, mondd, kaptál-e?
— Úgy jóllaktam, mint a duda,
Hogy birom el, az a csuda.
Pástétomot tehetsz elém,
Egy szál fű se fér több belém.

És a fiú haza hajtja,
Kérdi otthon édes apja:
— Kedves kecském, jóllaktál-e?
Elég füvet, mondd, kaptál-e?
— Jaj, jó gazdám, dehogy laktam,
Mint a kutya, úgy koplaltam.
Majd megütött már a guta,
Csupa kátyú, hepe-hupa!
Nem találsz ott csak katángot,
Enném inkább itthon fánkot!
Ivóvize olyan, mint a
Legfeketébb gubicstinta.
Rám a pásztor nem vigyázott,
Egész nap csak madarászott.

— Ej, mordízom-teringette!
Forgós adta, szedte-vette!

Hát te mindig madarászol?
A kecskére nem vigyázol?
Mars, fel is út! Mars, le is út!
Elcsapom az ilyen fiút.

Harmadnapra virradóra
Szól a harang, üt az óra.
Maga hajtja ki a kecskét,
Hadd legeljen friss füvecskét
Illatozó rózsás tájon,
Selyemfüves rónaságon.
Annyit evett kecske úrfi,
Hogy alig birt megmozdúlni.
Kérdi tőle kinn a pásztor,
Nem is egyszer, hanem százszor:
— Kedves kecském, jóllaktál-e?
Elég fűvet, mondd, kaptál-e?
— Úgy jóllaktam, mint a duda,
Hogy birom el, az a csuda.
Pástétomot tehetsz elém,
Egy szál fű se fér több belém.

És a gazda haza hajtja,
Kérdi otthon, próbálgatja:
— Kedves kecském, jóllaktál-e?
Elég fűvet, mondd, kaptál-e?

— Jaj, jó gazdám, dehogy laktam,
Mint a kutya, úgy koplaltam.
Biz az állam így felkopnék —
Nincsen ott, csak hangyazsombék,
Vakandtúrás . . . s több efféle . . .
Talán már több el se férne.
Olyan szaga van a tónak,
Mint a kenderáztatónak.
Rám a pásztor nem vigyázott,
Mert egész nap csak pipázott.

— No megállj, te hazug kecske!
Markomba vagy, lesz is leczke!
Muzsikálok egy-két nótát,
De nem nézem ám a kótát,
Csak könyv nélkül . . . így ni! . . . hohó! . . .
Görbe somfa itt a vonó.
Csihi-puhi! Ez magamért,
Ez pedig a két fiamért.
Ucczu, botom! Rajta, botom! . . .
Két fiamat haza hozom.

— Jaj, jaj, gazdám, édes gazdám!
Ne porozd ki úgy a bundám!
Úgy jóllaktam, mint a duda,
Hogy birom el, az a csuda.
Pástétomot tehetsz elém,
Egy szál fű se fér több belém.

— Képmutató semmiházi!
Nem fogsz többet lakomázni!
Megtanítlak, ilyen-olyan!
A csillagos bicskám hol van?
Az való ily gézengúzoknak,
Elevenen most megnyúzlak!

Míg a bicskát keresgélte
S tarisznyába kutat érte:
Fut a kecske ki a kerten,
Árkon-bokron, ungon-berken,
Mint a kilőtt puszkagolyó —
Csúfolja a csacska folyó.
Tüske tépi, ág is húzza,
Hajtja magát, töri-zúzza.
Az erdőig meg sem állott —
Ugyan vajjon mit csinált ott?
Térdre esve, orra bukva
Belebújt egy rókalyukba,
Ott meghúzta szépen magát —
No, gazd'uram, jó éjszakát!

Haza megy a róka. De lent
Megérezte az idegent:
— Ki vagy, mi vagy a lyukamban?
Tudós vagy-e, vagy tudatlan?

— Hogy ki vagyok? Hát én vagyok!
Szaladj odébb, mert majd adok!
Bokorugró körmös kecske,
Libeg rajtam a bekecske.
Féllábammal to-top pantok,
A fogammal ro-roppantok.
Fia vagyok az ördögnek,
Be ne gyere, mert megdöflek!

Megijedt a róka tőle,
A farkashoz fut előle:
— Farkas koma, gyere hamar!
Halld, mi mindent összehadar!
Ördögfi van a lyukamban,
Csak azért se hagyjuk abban!

Farkas megy a lyuk szájához,
A lyuk száján bekiáltoz:
— Ki vagy, mi vagy más lyukában?
Róka koma viskójában?
— Hogy ki vagyok? Hát én vagyok!
Szaladj odébb, mert majd adok!
Bokorugró körmös kecske,
Libeg rajtam a bekecske.
Szakállammal tü-tüsszentek,
Homlokommal pü-püffentek.
Azt se mondom, hogy: vakablak!
Be ne gyere, mert bekaplak!

Farkas koma furcsát érez,
El is szalad a medvéhez :
— Medve koma, gyere hamar!
Halld, mi mindent összehadar!
Ördögfi van a rókánál,
Tudod, ott a borókánál.

Jaj lesz neked, te kis ördög!
Medve czammog, dirmeg-dörmög :
— Ki vagy, mi vagy más lyukában ?
Róka koma viskójában ?
— Hogy ki vagyok ? Hát én vagyok!
Szaladj odébb, mert majd adok!
Bokorugró-körmös kecske,
Libeg rajtam a bekecske.
A szarvammal tu-turkállok,
Bajúszommal szu-szurkállok.
Be ne gyere, mert leváglak,
Mint a répát összeráglak!

Megijedt a szegény medve,
Ott maradni nem volt kedve.
És szaladtak mind a hárman,
Össze-vissza a határban.
Szálason föl, le a hegyen —
Egy sündisznó arra megyen.
S kérdi tőlük : hova, hova ?
Félve felel medve koma :

— Jaj, szaladjunk! Te is szaladj!
A viláért itt ne maradj!
Ördögfi van — gyi, te lábam! —
Róka koma viskójában.
Féllábával egyet toppant,
A fogával összeroppant,
A szarvával egyre turkál,
Bajúszával mindig szurkál,
Szakállával nagyon tüszent,
Homlokával agyonpüffent.

— Álljatok meg! Hó, ne tovább!
Nem lennétek jó katonák!
Mit vizitek az irhátok,
Úgyis nehéz, nem birjátok!
Gyertek vissza! Megmutatom,
Hogy a lyukból kiugratom.

— Ej, te se vagy nálunk hősebb!
Mindenikünk csak erősebb!
Mind a hárman földhő' vágunk,
Legyen eszed, jó barátunk!
Gyere te is! Fussunk négyen,
Párosával jobban mégyen.

— Gyertek vissza, hogyha mondom,
A többi majd az én gondom!

Kiugratom, meglássátok,
Lesz kitűnő vacsorátok.
Nekem nem kell, csak a hája,
A tüdeje meg a mája.

A hogy hallják háját-máját:
Nyalogatja mind a száját.
Visszafordúl mind a három —
Mi lesz ebből? Kitalálom.

Mennek, mennek hát csendeskén,
Egymás mellett szép kettecskén.
Sündisznó a rókalyuknál
Örömeben csak úgy ugrál:
— Hallod-e te, bolondító!
Én vagyok itt, a sündisznó!
Ki vagy, mi vagy más lyukában?
Róka koma viskójában?
— Hogy ki vagyok? Hát én vagyok!
Szaladj odébb, mert majd adok!
Bokorugró körmös kecske,
Libeg rajtam a bekecske.
Az orrommal szu-szusszantok,
A torkommal ku-kurjantok.
Be ne gyere, ezer bomba!
Mert beduglak a zsákomba!

De hiába volt minden szó,
Nem ijedt meg a sündisznó.
Magát összegombolyítja,
Gombolyagot begurítja,
Megszurkálja jól a kecskét,
Összevérzi a bekecskét.

Kecske mekeg . . . ki is ugrik . . .
Fürge lába meg-megcsuklik . . .
Futnak, futnak mind utána,
Valamennyi kiabálja:
— Fogd a fülit, én a farkát!
Te meg, pajtás, csak a szarvát!
Farkas, ugorj a hátára!
Jaj, de jó lesz vacsorára!
Sündisznónak add a háját,
A tüdejét meg a máját!

Többet észszel, mint erővel.

Szántogat a szegény ember
Vadonerdő mellett,
Feje fölött a pacsirta
Vigan énekelget.
Két rossz igás gebéjével
A hogy egyet fordúl:
Mormogást hall, makogást hall
A sűrű vadonbúl.

«Mi a manó lehet az ott?»
Töprekedik rajta.
A mormogást, a makogást
Egyre jobban hallja.
Nézni megyen... hát csata foly
Szörnyű dérrrel-dúrral:
Egy nagy medve verekedik
Egy kicsike nyállal.

«No még ilyet soh'se láttam
Világéletemben!
Valamennyi íróniak
Megirhatná versben!»
Kaczag, kaczag, majd kipukkan,
Könnye is kicsordúl,
Nagy kaczagás felel rája
A sűrű vadonból.

«Ej lánczhordta! mákos torta!
— Szól a tányértalpú —
Hogy vájja ki pislákoló
Szemedet a varjú!
Nem tudod, hogy nincs tréfára
Mindenkinek kedve?
Nem tudod-e, hogy én vagyok
A hatalmas medve?

Hogy mersz engem kikaczagni?
Te nyomorult féreg!
Jaj, megüt a guta mindjárt!
Jaj, megesz a méreg!
No várj, ezért megtanítlak
Keztyübe dudálni!
Most megeszlek ám lovastúl,
Nem fogsz figurázni!»

Megijedt a szegény ember,
Könyörögni kezdett.
Összestadart annyi badart
S hányta a keresztet:
«Jaj kegyelem, medve uram!
Csókolom a talpát!
Hisz tudom én, félem is én
Nagyhirű hatalmát!

Adjon Isten medve úrnak
Ezer odú mézet!
A mit óhajt szeme-szája,
Nyujtson a természet!
Füdjön mindig tejbe-vajba,
Szivemből kívánom.
Gazdag legyen, hogy heverjen
Jó puha diványon!

Engedelmet most az egyszer,
Ne faljon föl, kérem!
Mit csinálna fiam, lányom
Meg a feleségem?
Mig fölszántom a földemet,
Estig irgalmazzon...
Házam népe kenyér nélkül
Hogy már ne maradjon!»

«No, hogy ilyen szépen kértél,
Estig megbocsátok.
Mig hát a nap le nem megyen,
Legyünk jó barátok!
Alkonyatkor eltörök majd
Fölötted a pálcza:
Megeszlek én, szegény ember,
Még ma vacsorára!»

Szántogat a szegény ember,
Nincsen semmi kedve.
Kimondta az ítéletet
A hatalmas medve.
Oda megy a ravasz róka,
Mi baja van? kérdi.
Elbeszélte szomorúan
Az esetet néki.

Nem azért a róka róka
Ezen a világon,
Hogy ne adjon jó tanácsot,
Legény ő a gáton:
«Szegény ember, soh'se búsúlj,
Ha bajod csak ennyi.
Kihúzlak én a hinárból,
De meg kell fizetni!

Adj egy kakast, nagy tarajast,
Kilencz kövér tyúkkal!
Ne félj semmit, elbánok én
Majd a lompos úrral.
Hajad szála se görbül meg,
Sem a lovad szőre,
Lefőzzük a csacsi maczkót,
Mondhatom előre.»

Megörült a szegény ember
S hálálkodott érte.
A kakast is, a tyúkot is
Hát csak megigérte.
Nagynehezen ígérte meg,
Mert igen sokalta,
Maga mégis csak többet ér,
Ez a gondolatja.

«Hallgass ide! — szól a róka, —
Légy most csupa szem-fül!
Többet észszel, mint erővel
És a dolog elsül.
Mikor este jön a medve
Mogorván morogva:
Szedem-veszem az irhámát,
Búvok a bokorba.

Búvok, búvok a bokorba
S kürtölök majd rátok.
Ha kérdezi, te csak azt mondd:
Jönnek a vadászok!
Majd meglátod, hogy megijed
Ő nagy urasága —
Mondjad neki, meneküljön,
Ha az élte drága.»

Megörült a szegény ember,
Hálálkodott érte,
A kakast is, a tyúkot is
Ujra megígérte.
Ha a dolog sikerül, még
Ráadást is ígért:
Kukoriczán hizott libát,
Gyöngé húsú csirkét.

Lompos uram, medve uram
Mormogva ment este,
Róka koma, ravasz koma
A bokorban leste.
Kürtöl, kürtöl . . . eliramlik
Szegény tányértalpu —
Többet észszel, mint erővel . . .
Tisztelt nagyhatalmú!

«Többet észszel, mint erővel,
— Búcsúzik a róka —
Nálad leszek, szegény ember,
Holnap virradóra!»
«Kérem ássan, tessék, tessék,
Nagyeszű barátom!
Piros hajnalhasadáskor
Csemegére várom.»

Vigan baktat hazafelé,
Neveti a medvét,
Jó vacsora meg a bora
Éleszti a kedvét.
Gondolata a rókára
Mosolyogva téved:
«Dejszen koma, ravasz koma,
Nem félek már tőled!»

Piros hajnalhasadáskor
Zörgetik az ajtót:
«Nyisd ki, nyisd ki, szegény ember!
Róka zörget, nem tót.
Hol a kakas, nagy tarajas,
Kilencz kövér tyúkkal?
Kukoriczán hizott liba
Gyöngé csirkehússal?»

«Csés jó reggelt! Csakhogy itt van!
Mindjárt koma, mindjárt!
Csak fölkelek, csak föl húzom
A sarkantyús csizmát!
Ejnye, ejnye, de örülök!
De nagy ujság nálunk!
Anyjuk, terítsd meg az asztalt,
Itt a mi barátunk!»

«Nyisd ki, nyisd ki, ne fecsegy már!»
«Rögtön, koma, rögtön!
Nyakravalóm igazitom
S lajbimat felöltöm!»
Tartogatta szóbeszédével
Ravaszúl a rókát,
De a róka harmadszor is
Mondja a mondókát:

«Nyisd ki már no, mert erővel
Betörök a házba!»
«Fiam, lányom öltözködik
Ünneplő ruhába.
A szobát is rendbe hozzuk,
Szanaszét a holmi . . .»
Szegény ember a szájával
Elkezdett csaholni.

«Szegény ember, mi tesz úgy benn?
Hé, csak nem kopó tán?»
«Koma, koma, mi tagadás!
Szomorú a nótám:
Kopó biz az, a javából,
Még pediglen kettő!
Honnan jöttek? merre? mikor?
Tudja a teremtő!

Megérezték, szimatolták:
Ajtómon ki zörget.
Alig tudom, alig birom
Tartani már őket.
Ki akarnak már rohanni,
Ugyan mit csináljak!
Koma élte drágább nekem,
Mint a viczispánnak.»

«Csak addig tartsd, szegény ember,
Mig elfutok innét!
Rádhagyom a tyúkot, kakast,
Hizott libát, csirkét!»
El is hordta az irháját
A kijátszott róka —
Úgy-e bizony érdemes volt
Verset írni róla?

A tizenkét fekete Varjú.

Éjjel-nappal sír-ri
Szegény özvegyasszony,
Kertbe sem azért megy,
Hogy rózsát szakaszson.

De hogy teleszórja
Könnye záporával,
Bokros búbánattal,
A rózsát is gyászszal.

«Mit sírsz, mit risz mindég,
Édes tubus anyám?
— Kérdezi kis lánya —
Mebántottak talán?»

«Hogyne sírnék, rínék,
Édes tubus lányom!
Tizenkét bátyádat
Többé soh'se látom!

Itthagytak, elmentek
Messze, messze földre,
Túl a tengeren is
Nagy vadonerdőbe.

S nem hagytak egyebet
Siró fájdalomnál —
Még te, gyöngyöm, akkor
Karonülő voltál.

Varázs fogta őket,
Varázs alatt vannak,
Hirét se hallom már
Tizenkét fiannak.

Elszálltak hazúlról
Zúgó esti szélben,
Tizenkét fekete
Varjúnak képében!»

Hull a könnye, ömlik
A szegény anyának
S holmiját kirakja
Tizenkét fiának.

Tulipántos ládát
Százszor is kinyitja:
«Legkisebbiké volt
Ez a rámás csizma!

Vörös bársony süveg...
Ezt meg ő viselte!
Szép árvalányhajból
Bokréta mellette.

Fehér pitykés lajbi...
Nyakravaló, rojtos...
Selyemfürtös guba...
Általvető, bojtos...

Ti vagytok szívemnek
Öröme, bánatja!»
S keblére öleli,
Sorra csókolgatja.

«Ne sirj, ne rij, anyám!
Jó az Isten, jót ád;
Áldj meg engem, édes,
Aztán Isten hozzád!

Nincsen nekem itthon
Addig maradásom,
Tizenkét bátyámat,
Mig föl nem találom!»

«Ibolyavirágom,
Ugyan hova mennél?
Maradj te, virúlj te
Szerető szívemnél!

Fúvó szél megfúna,
Záporeső verne,
Maradj itthon, te kis
Turbékoló gerle!

Tüske megszurdalná
Harmatgyöngye lábad —
Ha te is elvesznél,
Meghalnék utánad!»

«Ne marasztalj tovább,
Ne tartóztass anyám!
Ki felettünk lakik,
Gondot visel az rám!

Elmegyek érettük
A világ végére,
Az óperenciás
Tenger fenekére.»

Elindúl a kis lány
Első harangszóra,
Homlokán ott ragyog
Édes anyja csókja.

Hegyeken, völgyeken
Reménykedve ballag,
Az a csók vezérli,
Az a fényes csillag.

Mutatja az ösvényt
Szép szelid világa,
Félelem nélkül megy
A vak éjszakába.

Harmatgyöngye lábát
Szűrő tüske vérzi:
Csak anyjára gondol
S fájdalmát nem érzi.

Fúvó szél megfúja,
Megveri a zápor :
Bátyjaira gondol
S több erőt kap százszor.

Párnája kemény kő,
Rög a derekalja :
Egy édes gondolat
Lágyan elringatja.

Tizenkét bátyjáról
Álmodik, a kedves ;
Mind egy messze fénylő
Kastély fölött repdes.

Mosolyogva ébred
Kelő napsugárral
És folytatja útját
Hegyen-völgyön által.

Tikkasztó melegség
Égeti, kinozza,
Egyre jobban-jobban
Gyötri éhe, szomja.

Lankadatlan hittel
Vándorol előre,
Alkonyatkor elér
Egy vadonerdőbe.

Se eget nem látott,
Se földet nem látott,
Csak egy kis kunyhóban
Rezgő mécsvilágot.

Csöndesen koczogtat
S benyit a kunyhóba,
Zörgő rokka mellett
Ül egy vén anyóka.

«Jó estét, jó estét,
Édes öreg anyám!
Boldogság lakozzék
Ezen a kis tanyán!»

«Fogadj Isten, lányom!
Baj lett volna, szentem,
Ha öreg anyádnak
Nem szólítasz engem.

Látom, derék lány vagy,
No de beszéld el már:
Hol jársz te itt erre,
Hol a madár se jár?»

«Keresve keresem
Tizenkét bátyámat,
Mert nélkűlök még az
Öröm is búbánat.

Elszálltak otthonról
Zúgó esti szélben,
Tizenkét fekete
Varjúnak képében.

Nem tud-e valamit,
Édes öreg anyám ?
Nem hallott-e róluk
Ezen a kis tanyán ?»

«Mi türés-Tagadás,
Megmondanám, lányom,
Biz én nem hallottam
Semmit a világon.

De kis domb tövében,
Kerek erdő szélén,
Völgyön fel, hegyen le,
Ott lakik a néném.

Tudakozd meg őt majd,
Vándorló virágom!
Ha csak ő nem tudja,
Senki a világon.

Hanem előbb, nesze,
Három arany dió,
Fürge mókus hozta,
Gyöngyerdőben lakó.

Csillapítsd éhedet,
Csillapítsd szomjadat,
S feküdj az ágyamra,
Pihend ki magadat!»

Lefekszik az ágyra,
Csillapúlván éhe,
Imádkozik szépen
Kezét összetéve.

Mint szellő a bimbót
Lengeti az ágon,
Rengeti, ringatja
Őt is egy szép álom.

Tizenkét bátyjáról
Álmodik szegényke:
Távoli kastélyból
Indúlnak feléje.

Fölébreszti reggel
A kelő nap csókja
S útjára ereszti
Az öreg anyóka.

Mendegél, vándorol
Hegyen, völgyön által,
Dalol is, dalol is
A dalos madárral.

S mikor füre-fára
Leborúl az árnyék :
Ott feketéllik a
Kerekerdős tájék.

Koczogtat, benyit a
Második kunyhóba :
Ócska könyvből olvas
Ott egy vén anyóka.

«Jó estét, jó estét,
Édes öreg anyám !
Boldogság lakozzék
Ezen a kis tanyán !

Nagy vadonerdőből
Tiszteli testvére,
Engemet ő küldött
Ide ma estvére.»

«Fogadj Isten, lányom !
Baj lett volna, szentem,
Ha öreg anyádnak
Nem szólítasz engem.

Látom, derék lány vagy,
No de beszéld el már :
Hol jársz te itt erre,
Hol a madár se jár ?»

«Keresve keresem
Tizenkét bátyámat,
Mert nélkülök még az
Öröm is búbánat.

Elszálltak otthonról
Zúgó esti szélben,
Tizenkét fekete
Varjúnak képében.

Nem tud-e valamit,
Édes öreg anyám?
Nem hallott-e róluk
Ezen a kis tanyán?»

«Mi türés-tagadás,
Megmondanám, lányom!
Biz én nem hallottam
Semmit a világon.

De kis domb tövében,
Kerek erdő szélén,
Völgyön fel, hegyen le,
Ott lakik a néném.

Tudakozd meg őt majd,
Vándorló virágom!
Ha csak ő nem tudja,
Senki a világon.

Hanem előbb, nesze,
Három arany alma,
Kiskerti, nagykerti
Királyfiú adta.

Csillapítsd éhedet,
Csillapítsd szomjadat —
Feküdj az ágyamra,
Pihend ki magadat!»

Csillapítva éhét
Könyörög az ágyon.
S rengeti, ringatja
A jótévő álom.

Tizenkét bátyjáról
Álmodik szegényke:
Közelebb-közelebb
Szállanak feléje.

Fölbreszti reggel
A kelő nap csókja
S útjára ereszti
Az öreg anyóka.

Mendegél, vándorol
Sietve előre,
Völgyön fel, hegyen le,
A kerek erdőbe.

Koczogtat, benyit a
Harmadik kunyhóba :
Kuczkóban szunyókál
Egy öreg anyóka.

«Jó estét, jó estét,
Édes öreg anyám !
Boldogság lakozzék
Ezen a kis tanyán !

Kerek erdő mellől
Tiszteli testvére,
Engemet ő küldött
Ide ma estvére.»

«Fogadj Isten, lányom !
Baj lett volna, szentem,
Ha öreg anyádnak
Nem szólítasz engem.

Látom, derék lány vagy,
No de beszéld el már :
Hol jársz te itt erre,
Hol a madár se jár ?»

«Keresve keresem
Tizenkét bátyámat,
Mert nélkülok még az
Öröm is búbánat.

Elszálltak otthonról
Zúgó esti szélben,
Tizenkét fekete
Varjúnak képében.

Nem tud-e valamit,
Édes öreg anyám?
Nem hallott-e róluk
Ezen a kis tanyán?

«Hallottam, hallottam,
Vándorló virágom,
Tizenkét bátyádat
Én mindennap látom.

Nagy, nagy suhogással
Kunyhóm fölött szállnak,
Feketén huzódva
Messze kéklő tájnak.

De te oda, lelkem,
Soha el nem jutnál,
Mert hosszabb az az út
A leghosszabb útnál.

Térdig is elkopnék
Hófehér kis lábad,
Gyöngye vagy te arra,
Magad is beláthadd.

Fészkük odafönn van
Nagy, magas köszálon,
A fellegek közé
Nem mehetsz, csak szárnyon.»

Nekibusúl a lány,
Hogy miért nincs szárnya,
Tizenkét bátyjához
Mindjárt el is szállna.

Hulló könnye gördül
Liliomorczáján,
Szól a vén anyóka
Igen megsajnálván :

«No, ne hagyjon el hát,
Lányom, a reménység!
Hisz ezen a bajon
Segithetek én még!

Itt van ez a csésze,
Iratos kenőcscsel,
Takard be, tubiczám,
Tarka keszkenőddel.

S úgy lefekvés előtt
Kend meg vele vállad :
Virradóra nő majd
Két nyílsebes szárnyad.

Oda szállhatsz vele,
A hova csak vágyol,
Tizenkét bátyádhoz,
Akármilyen távol.

Hanem előbb, nesze,
Három arany körte,
Tündérlátta is van
Kis leányom, közte.

Csillapítsd éhedet,
Csillapítsd szomjodat,
S feküdj az ágyamra,
Pihend ki magadat.»

Csillapítván éhét,
Lefekszik az ágyra,
Imádkozik szépen,
Hogy nőjjön ki szárnya.

Iratos kenőcscesel
Bekeni a vállát,
A boldog reménység
Meggazdítja álmát.

Tizenkét bátyjáról
Álmodik szegényke :
Ő feléjük repül,
Azok meg feléje.

Fölbreszti reggel
A kelő nap csókja
S útjára ereszti
Az öreg anyóka.

S hogy merre repüljön,
Megmutatta aztán,
Mert kinőtt a szárnya,
Mondanom se kell tán.

Csak repül, csak repül,
Sebesen előre,
Hegyen át, völgyön át
A sík levegőbe.

Az óperenciás
Tengeren is túl, túl,
Az üveghegyeken,
Zengő erdőn is túl.

Ezer mértföld van már,
Sok ezer utána,
Egyszer csak megdobban
A kis szive tája.

Egy nagy csomó varjú
Feléje közeleg,
Feketén huzódik
A suhogó sereg.

Megolvassa őket,
Számolja: egy . . . kettő . . .
Ki van egytől egyig:
Épen tizenkettő.

«Tizenkét bátyám ez!»
Gondolja magában,
De nem szól hozzájuk,
Csak repül vidáman.

Mennél közelebb jut
A magas köszálhoz,
Annál jobban repül,
Éjt-napot föláldoz.

S hetednapra eljut
Köszál tetejére,
Egy virágos kertnek
Kellős közepébe.

Virágos kert ölén
Szép márványpalota,
Arany a födele,
Gyémánt az ablaka.

Ragyogó tűnemény,
KáJráztató dolog,
Halk zeneszó mellett
Kacsalábon forog.

«Csakhogy itthon vagyok!»

Felsőhajt imígyen.

S az arany kilincset

Megfogja szeliden.

Benyit a pítvarba,

Onnan a konyhába,

Jobbra-balra nyíló

Tizenkét szobába.

S ízibe kisöpri

Sorra a szobákat,

Megveti puhára

A tizenkét ágyat.

Fát szed és tüzet rak,

Kötöt köt elébe:

S főzi az ebédet

Tizenkét személyre.

Mikor ez is kész van,

A terítéshez lát;

Tesz a tányér mellé

Kést, kanalat, villát.

Kiméri az ételt,

Mindenik egyforma,

Eszik egy keveset

Mindenikből sorra.

S mivel a nagy úttól
Igen-igen bágyadt :
Sorra próbálgatja
A tizenkét ágyat.

Végre lepihen a
Tizenkettedikbe . . .
S alszik, mint a galamb,
Édesen pihegve.

Tizenkét bátyjáról
Álmodik az ágyban :
Bokrétát kötöznek
Őneki mindnyájan.

S mig alszik, álmodik
A pihegő galamb :
Megszólal a várban
Egy kis ezüst harang.

Csalogató szavú,
Hívogató hangú —
S hazaszáll suhogva
A tizenkét varjú.

Magától kinyílik
Előttük az ajtó,
Elhallgat a várban
A hívó harangszó.

Mennek a pítvarba,
Onnan a konyhába :
Olyan tiszta minden,
Mint víz a pohárba'.

Tűzhelyen a parázs
Hamuban hunyorog,
A tizenkét varjú
Nem tudja : mi dolog ?

Az edények szépen
Mind el vannak mosva,
Akár csak a kristály,
Tündökölnék sorra.

«Ki volt itt ? Ki lehet
A mestere ennek ?»
Hamarán, szaporán
A szobákba mennek.

Minden ágy megvetve,
Letörölve a por ;
Mintha csak ma vennék,
Olyan a sok bútor.

Fejcsóválva néznek
El az ebédlőbe :
Terítve az asztal
Ép tizenkettőre.

Kimérve az étel,
Mindenik egyforma,
Hiányzik egy kevés
Mindenikből sorra.

«Ki volt itt? Ki járt itt?
— Egyre tanakodnak —
Végire kell járni
Ennek a dolognak!»

Kutatják mindenütt,
Keresik mindnyájan,
Végre meglelik az
Utolsó szobában.

Legkisebb bátyjának
Ott fekszik az ágyán,
Édesen mosolyog,
Mosolya: szívárvány.

Ágyát körülállva
Mindjárt fölismerték
Kis tubus hugokat,
A kedves teremtést.

Felköltsék ? Ne költsék ?
Tanakszik mindenki.
Egyikük azt mondja :
Meg talál ijedni.

«Költsük föl, de csókkal!
— A legkisebb rászól —
Legalább hirt hallunk
Édes jó anyánkról.»

Mikor a legkisebb
Az anyjáról beszélt,
Kinyitja a kis lány
Kék ibolyaszemét.

Boldog örömükben
Sírnak és nevetnek,
Szép arany bokrétát
Adnak a kedvesnek.

Egyik arany gyűrűt
Húz föl az ujjára,
Másik gyöngyczipellőt
Liliomlábára.

Biborba, bársonyba
Öltöztetik szépen,
Ül, mint egy királyné,
Aranyos karszékben.

Majd az arany kertbe
Lemennek sétálni :
Hajlongnak előtte
Bokrai, virági.

Tó hátán a hattyú
Fejét bólintgatja,
Víz tetején ugrál
Csillogó halacska.

Aranyos madarak
Csacsognak az ágon,
Nem lehet már szebb hely
Az egész világon.

Azután előáll
Egy rubintos hintó,
Ezrivel csüng róla
Feslő rózsabimbó.

Virág a födele,
Selyem a párnája,
Kis tubus hugokat
Felültetik rája.

S mind befogja magát
A tizenkét varjú,
Zöld pázsiton húzzák,
Merre a szél nem fú.

A rubintos hintó
Soha meg nem zökken,
Lágyan ringatózik
S mint az álom, röppen.

Tizenkét varjúnak
Csörög a csörgője,
Viszik a vendéget
Az arany mezőre.

Igy telik az idő
Ebben a nagy módban!
Még nem is mondhatta:
Miben jár valóban?

Perczre percz: mulatság,
Ujabb gyönyörűség,
De meg is érdemli
A testvéri hűség.

«Kedves kis hugoskánk!
Köszöntve köszöntünk!
— Szól az egyik bátyja —
Maradj itt közöttünk!

Mindaz, a mit láttál,
Lásd, a mienk itten,
De hiábavaló,
Mert örömünk nincsen.

Tizenkét bátyádnál,
Maradj itt minálunk!
Légy a mi örömünk,
A mi boldogságunk!

Minden gondolatját
Ellessük szivednek,
Sehol a világon
Jobban nem szeretnek.

Neked virúl itt a
Legkisebb virág is,
Csókba fűrosztjuk még
A lábad nyomát is.»

«Köszönöm — felel rá —
Jóságtokat hozzám,
De én itt, higyjétek,
Soha meg nem szoknám.

Tündérszép itt minden,
Szeretem, nem mondom;
Hanem azért nekem
Mégis csak jobb otthon.

Minek ez a sok szép,
Ha nincsen anyátok,
Kinek az ölébe
Fejétek hajtsátok?

Látnátok csak, oh jaj!
Édes jó anyánkat:
Mivé tette szegényt
Az örökös bánat!

Egyebet se csinál:
Fiait siratja.
Megegett a szívem,
A lelkem is rajta.

Mondtam neki: megyek,
Mert nincs maradásom,
Tizenkét bátyámat
Míg föl nem találom.

Sok ezer mértföldet
Ide azért tettem,
Hogy jőjjetek haza
Mind a tizenketten!»

Búnak adja fejét
A tizenkét bátya,
Könnyezve hajolnak
Testvérük vállára.

A legkisebb varjú
Zokogva kiáltoz:
«Menjünk haza, menjünk
Az édes anyánkhoz!»

Átveszi most a szót
A legöregebbik,
Szavait a falak
Búsan visszazengik :

«Áldjon meg az Isten,
Szerető hugocskánk!
Áldjon meg ezerszer,
Hogy eljöttél hozzánk!

De te csak menj haza,
Hej, mi nem mehetünk,
Mert ide van kötve
Szomorú életünk.

Varázs alatt vagyunk,
Varázs fogott minket,
Csöndes házikónkba
Nem mehetünk innét.

Tiszteljük, csókoljuk
Édes jó anyánkat,
Kinek nélkülünk az
Öröm is búbánat.

Mondd, ha azt akarja,
Hogy mi hazamenjünk,
Vére hullásával
Váltsa meg a lelkünk!

Nem válthatja meg, csak
Vére hullásával,
Anyai szívének
Szent áldozatával.

Egyik hüvelykujját
Hasítsa föl értünk,
Húzza tübe vérét —
Mondd meg neki, kérünk.

Tizenkét pár inget
Varrjon a számunkra,
Senkihez se szóljon,
Mig tart ez a munka.

Száján a legárvább
Szót ki ne ereszsze,
Mert dugába dölne
Az egész egyszerre.

De ha megvarrja a
Tizenkét pár inget:
Emberi képünkben
Ölelhet úgy minket.»

Hallgatott a kis lány,
Mind jól megjegyezte
S az Istenhez buzgón
Imádkozik este.

Iratos kenőcscsel
Bekeni a vállát,
Ringató reménység
Meggazdítja álmát.

Tizenkét bátyjáról
Álmodik szegényke :
A hogy visszaszállnak
Anyjuk kebelére.

Reggelre újlag
Kinőtt a két szárnya,
Bucsúzik, elindul
Nyájas falujába.

Három vén anyókat
Az útjába ejti :
Jóságukat hozzá
Soha nem felejt.

Csak repül, csak repül
Sebesen előre,
Hegyen át, völgyön át
A sik levegőbe.

A tizenkét varjú
Körbe fogja, zárja :
Sok ezer mértföldet
Hagynak együtt hátra.

Kis tubus hugokat
Egész elkisérik
Harmadik kunyhóig,
Vaderdő széléig.

Onnan aztán vissza
Köszáli tetőnek,
Hetedhét országon
Suhogva repülnek,

Édes anyját a lány
Zokogva falálja,
Mint a szomorúfűz,
Hajol a ládára.

S holmiját kirakja
Tizenkét fiának,
Se szeri, se száma
Ráhulló csókjának.

Sóhajtozva gondol
Bujdosó lányára.
Mit csinál? hova lett?
Tán sohase látja?

«Jó napot, jó napot,
Édes szülőanyám!»
«Jaj, csakhogy megjöttél,
Aranyos tubiczám!

Hát föl találtad-e
Tizenkét bátyádat?
Mert nélkülök még az
Öröm is búbanat.»

Hogy volt, mint volt, a lány
Elbeszéli sorba,
Vigyáz, hogy ne essék
A szavában csorba.

Elmondja a sorsát
Tizenkét bátyjának:
S anyjuktól váltságúl
Hogy miket kívánnak.

Szót se szól az asszony,
Ládáját kinyitja:
Veszi a vég vásznat,
Rendre szabja, nyirja.

Egyik hüvelykujját
Fölhasítja késsel,
Túbe húzza vérét
S varr egész nap, éjjel.

Kérdik a szomszédok:
«Mit varr, komámasszony?»
Szót se szól, csodálják:
«Mi lelhetre vajjon?»

Sok hosszú időn át
Még nem is köhintett :
Meg is varrta jól a
Tizenkét pár inget.

Anyai szívének
Lángoló szerelme
Piros vérvirággal
Még ki is himezte.

S mikor az utolsó
Öltést megcsinálta :
A tizenkét varjú
Leszállt udvarára.

Megrázkódtak egybe
S lettek gyöngylegények —
Hogyha meg nem haltak,
Még maig is élnek.

Világszép Nádszál kisasszony.

Egyszer egy királyfi
Mit gondolt magába?
Kenyeres tarisznyát
Akasztott nyakába.

Elindult világgá,
Házasodni készül.
No majd meghalljátok:
Kit vesz feleségül.

Szebbnek kell lennie
Minden élő lánynál,
Az legyen a földön
A legszebb virágszál.

De mit ér a szépség
Ártatlanság nélkül?
Angyali jóság is
Ragyogjon szemébül.

Elmájében ilyen
Gondolatot forgat :
«Hol találom meg a
Legszebbet, legjobbat ?

Igazíts, vezérelj
A lába nyomára,
Fényes hajnalcsillag
Reszkető sugára !»

Csillag az égboltról
Biztatóan intett,
Bűbájos varázsszal
Tündöklő fényt hintett.

Rózsát szór útjára
A pirosuló hajnal,
Madarak kísérik
Szép induló dallal.

Hajlongnak előtte
Gyöngytermő fűszálak,
Susog minden lombja,
Levele a fának.

Illattal köszöntik
A mező virági :
Kísérjen szerencse,
Kedves jó királyfi !

Megy, megyen, mendegél
Hetedhét országon,
Túl az üveghegyen,
Óperenciáson.

Hol a madár se jár,
Még virág se terem . . .
Fel-fel is sóhajtott:
Segíts meg, Istenem!

Segítségül hívta
Mindenkor az Istent,
Fáradalmat eltűrt,
Csüggedést nem ismert.

Ha kemény köpárna
Volt is feje alja:
A hit édesdeden
Álomba ringatta.

S álmába sátrat vont
Egy tündér felette,
Galamblegyezővel
Dalolva legyezte.

«Te vagy az, te vagy az!
— Esdekelt hozzája —
Világnak szépsége,
Világnak jósága!»

És mikor szeméről
Elillant az álom :
Végig-végignézett
A nagy pusztaságon.

Mintha az elröppent
Tündérlányt keresné
S lebbenő fátyolát
Mefogni szeretné.

Hegyeken, völgyeken
Vándorolt utána,
Hitte, hogy ébren is
Majd csak megtalálja.

Messziről hallatszott
Hívogató ének,
Gyönyörűségére
Királyfi szívének.

S ment az ének után
Boldog reménységgel —
Egyszer nagysokára
Egy kunyhóhoz ért el.

Kopogtat az ajtón,
Benyit a kunyhóba :
Fonogat a padkán
Egy öreg anyóka.

Leveszi fejről
Nyomban a kalapot
S köszön illendően :
«Szerencsés jó napot!

Adjon az úr Isten,
Édes öreg anyám !
Hogy bekopogtattam,
Nem haragszik talán ?»

«Ha öreg anyádnak
Nem szólítasz, fiam,
Csúfúl jártál volna,
Mint jártak annyian.

Ide, hol nem hallasz
Soha madárhangot,
Mondd: ily messze földre
Micsoda szél hajtott?»

«Keresem a földnek
Legszebbik virágát,
Világnak szépségét,
Világnak jóságát.

Ártatlan orczáján
Liliom és rózsa —
Édes öreg anyám,
Nem hallott-e róla?»

«Tisztelet-becsület,
Biz' én nem hallottam.
De mégis, megállj csak,
Várj, hadd gondolkozzam.

Sajnálak, királyfi,
Nem hallottam róla,
Pedig itt lakom már
Száz esztendő óta.

Hanem egyet mondok,
Kettő lesz belőle:
Dombtetőn a néném
Tán hallott felőle?

Gyer elő, piczikém,
Állj elő, ugrándozz!
Mutasd meg az utat
Néném kunyhójához!»

S egy kis pirosszemű,
Hófehér egérke
Viszi a királyfit
Ösvényről ösvényre.

Hegyen át, völgyön át,
Járatlan utakon,
Előttük, utánuk
Zúgva zúg a vadon.

Egyszer csak eszébe
Mi jut az egérnek?
Megáll... czinczog egyet...
Keresztútra érnek.

Két piros szemével
Vizsgálja az utat:
S három út közül a
Középsőre mutat.

Hófehér egérke
Hazafut czinczogva —
S a királyfi megyen
Neki bátorodva.

Megy az igaz úton
Sűrű rengetegben.
Égi szem vigyáz rá,
Hogy el ne tévedjen.

Messziről hallatszik
Hívogató ének,
Gyönyörűségére
Királyfi szívének.

Vad bozótokon át
Csalja, csalogatja,
Az a szép tündérdal
Nevén szólígatja.

S megy az ének után
Megújult erővel,
Lelke száll előre
Suttogó szellővel.

Egyszer csak benyit a
Második kunyhóba:
Pápaszemmel olvas
Ott egy vén anyóka.

Leveszi fejről
Nyomban a kalapot
S köszön illendően:
«Szerencsés jó napot!

Adjon az úr Isten,
Édes öreg anyám!
Hogy bekopogtattam,
Nem haragszik talán?»

«Ha öreg anyádnak
Nem szólítasz, fiam,
Csúfúl jártál volna,
Mint jártak annyian.

Ide, hol nem hallasz
Soha madárhangot,
Mondd: ily messze földre
Micsoda szél hajtott?»

«Keresem a földnek
Legszebbik virágát,
Világnak szépségét,
Világnak jóságát.

Ártatlan orczáján
Liliom és rózsza —
Édes öreg anyám,
Nem hallott-e róla?»

«Tisztelet-becsület,
Biz' én nem hallottam.
De mégis megállj csak,
Várj, hadd gondolkozzam.

Sajnállak, királyfi,
Nem hallottam róla,
Pedig én itt lakom
Már kétszáz év óta.

Hanem egyet mondok,
Kettő lesz belőle:
Dombtetőn a néném
Tán hallott felőle?

Gyer elő, muczikám,
Állj elő, ugrándozz!
Mutasd meg az utat
Néném kunyhójához!»

S hosszú bojtosfarkú,
Hófehér mókuska
Viszi a királyfit
Vigan ugrándoзва.

Hegyen át, völgyön át,
Járatlan utakon,
Előttük, utánuk
Zúgva zúg a vadon.

Egyszer csak eszébe
Mi jut a mókusnak?
Megáll... vinnyog egyet...
Keresztútra jutnak.

Fürkésző szemével
Vizsgálja az utat :
S három út közül a
Középsőre mutat.

Hófehér mókuska
Hazafut vinnyogva —
S a királyfi megyen
Neki bátorodva.

Megy az igaz úton
Sűrű rengetegben,
Égi szem vigyáz rá,
Hogy el ne tévedjen.

Messziről hallatszik
Hivogató ének,
Gyönyörűségére
Királyfi szívének.

Vad bozótokon át
Csalja, csalogatja,
Az a szép tündérdal
Nevén szóligatja.

Megy a királyfi
Hetedhétországon,
Túl az üveghegyen,
Óperenciáson.

Megy az ének után
Megújult erővel,
Lelke száll előre
Suttogó szellővel.

Egyszer csak benyit a
Harmadik kunyhóba,
Ránczot olvas arczán
Ott egy vén anyóka.

Leveszi fejről
Nyomban a kalapot
S köszön illendően:
«Szerencsés jó napot!

Adjon az úr Isten,
Édes öreg anyám!
Hogy bekopogtattam,
Nem haragszik talán?»

«Ha öreg anyádnak
Nem szólítasz, fiam,
Csúfúl jártál volna,
Mint jártak annyian.

Ide, hol nem hallasz
Soha madárhangot,
Mondd: ily messze földre
Micsoda szél hajtott?»

«Keresem a földnek
Legszebbik virágát,
Világnak szépségét,
Világnak jóságát.

Ártatlan orczáján
Liliom és rózsa —
Édes öreg anyám,
Nem hallott-e róla ?»

«Tisztelet-becsület,
Biz' én nem hallottam.
De mégis, megállj csak,
Várj, hadd gondolkozzam.

Csakugyan hallottam,
Jó királyfi, róla,
Hiszen itt lakom már
Háromszáz év óta.

De előbb elkopnék
A te lovad lába,
Mig oda juthatnál —
Ne is menj hiába !

Vasból való csizmát
Százat is elnyúznál,
Mégse érnél tovább
Ezredrésnyi útnál.

Csak olyan paripán
Lehet oda jutni,
A melyik a szélnél
Gyorsabban tud futni.

Repül, mint a madár,
Vagy mint a gondolat,
Hét országot hagy el
Egy rövid percz alatt.

Selyemréten nőtt fel,
Ott nőtt, növekedett,
Sárkánytejet szopott,
Zsarátnokot evett.

Tüzlángot ivott rá
Délre, vacsorára :
Ülj föl, jó királyfi,
Ilyen paripára !

Dolgot ád ennek is,
Mig elértek oda,
Mert oly messzire van,
Hogy igazán csoda.

A Fekete tenger
Kellős közepében,
A hetvenhetedik
Belső szigetében.

Ott van a kerek föld
Legszebbik virága,
Világnak szépsége,
Világnak jósága.

Kiváncsi szem elől
El van rejtve szépen,
Három kis nádszálnak
A középsőjében.

Nem is hívják máskép:
Kedves aranyosnak,
Világszép, világjó
Nádszál kisasszonynak.

Másik két nádszálban
Van két szobalánya,
Szelíd szeretettel
Simúlnak hozzája.

De ha el is jutnál
Nagynehezen végre,
A Fekete tenger
Kellős közepére:

Mégse hozhatnád el
Föld legszebb virágát,
Világnak szépségét,
Világnak jóságát.

Olyan sötétség van
Nagy Szigetországban,
Hogy megállna benne
A kanál is bátran.

Nádszál kisasszonykát
Bizony meg se látnád —
Hasztalan keresnéd :
Sehol se találnád.

De ha meglelnéd is :
Avval is mit érnél ?
Egy iszonyú sárkány
Fekszik a tövénél.

Ennek csak addig tart
Élete világa,
Mig a három nádszált
Valaki levágja.

Őrzi is a földnek
Legszebbik virágát,
Mint csak a tulajdon
Két szeme világát.

Hogyha alszik is, az
Egyik szeme nyitva —
A ki oda eljut,
Sohase tér vissza.

De hogyha valaki
Elhozhatná mégis:
Örülne a föld is,
Örülne az ég is.

Valamennyi sziget
Mind világos lenne,
Örökös kikelet
Virítana benne.

Hófehér hattyúkon
Tündérek mennének,
Örömmünnepére
A derék vitéznek.

S elnyerné a földnek
Legszébbik virágát,
Világnak szépségét,
Világnak jóságát.

Nézhetne a napra,
Fényes csillagokra,
Csak rá nem: világszép
Nádszál kisasszonyra.

Ha meglátná azt a
Liliomot, rózsát:
Elfogná valami
Édes érzés, jóság.

Minden, a mi csak rossz,
Tőle messze szállna,
Gondnak is, búnak is
Nőne sebes szárnya.

Legboldogabb lenne
Ezen a világon,
Dalolna, mint madár,
A virágos ágon.»

Búsulásnak adta
Magát a királyfi,
Hogy föl ne sóhajtson,
Nem tudta megállni.

Hol tesz ő szert olyan
Táltos paripára?
De rá tudná magát
Vetni a hátára!

De meg tudná ülni,
Akárhogy repülne,
A zivatarnak is
Elibe kerülne.

Tőri fejét szörnyen,
Hogy mibè is fogjon?
Ha haza megy innen:
Mit mondanak otthon?

Ha meg nem tér vissza :
Hova menjen, merre ?
Ki vezeti őt el
Arra a szigetre ?

Hírét se hallotta,
Azt se tudja, hol van ?
Tépelődik szegény
Egyre jobban-jobban.

De ha bánkódott is,
Csüggedést nem ismert,
Segítségül hívta
A jóságos Istent.

Tudta, el nem hagyja,
A ki hozzá fordul,
Megmenti, megvédi
Mindenféle rossztúl.

«Látom, jó fiú vagy!
— Szól a vén anyóka —
Várj csak egy kicsikét,
Hátha teszünk róla ?

Mutasd a fejedet,
Mi ragyog ott hátul ?
Három arany hajszál,
Nini ! a javából !

Egy tőből kinőve
Három arany hajszál;
Boldogabb vagy, fiam,
A legboldogabbnál.

Tündérszép anyádnak
Tündér adta, lelkem —
Tőle örökölted,
De jó, hogy megleltem!

Hajtsd le a fejedet
Az ölembe jobban:
Ez lesz a szerencséd,
Kiszakasztom onnan.

Ez vezet el téged
Arra a szigetre —
Csókold meg ezerszer,
Szorítsd a szivedre!»

Bámúl a királyfi,
Bezzeg csupa szem-fül,
Kedvesen minden szó
A lelkébe csendül.

Bámúl és nem érti
Az öreg anyókat —
Bele fog hát újra
S mondja a mondókát:

«Nesze, itt van ez a
Három arany hajszál!
Igazabb barátira
Sohasem akadnál.

Nesze, itt van ez az
Ócska kilincsmadzag!
Tudom, föl se venné
Az útról a gazdag.

Hegytetőre menj föl,
Erre a magasra,
Mely a kunyhóm előtt
Az eget támasztja.

No eredj, no eredj,
Vigyed csak magaddal:
Az arany hajszálat
Csapd meg a madzaggal.

Háromszor, királyfi,
Arany hajszál, három —
Teljesedjék vágyad,
Szivemből kívánom.»

Öreg anyókára
Figyelt a királyfi,
Szebbet, jobbat nála
Nem lehet kívánni.

Szives jó 'karatját
Megköszönte szépen —
Elbucsúzott tőle
Az Isten nevében.

Hegyletőre fölment,
Arra a magasra,
Mely a kunyhó előtt
Az eget támasztja.

Három arany hajszált
A kezébe kapja,
A kilincsmadzaggal
Háromszor megcsapja.

Három szempillantás
Nem telik beléje :
Egy nagy tüzes felhő
Nyargal im feléje.

Szörnyen dühörögve,
Dobogva, robogva,
Mintha csak egy ménes
Vón elébe fogva.

Mintha csak odafenn
Patkók csattognának :
Szikrázó patkói
Futó paripáknak.

Feje fölött megáll
A nagy tüzes felhő,
Lába alatt zúg lenn
Hajlongva az erdő.

Recsegés-ropogás
Hat föl az erdőből
S hármás vad nyerítés
Hallik a felhőből.

Messze elhallatszik
Magas ormokon túl —
S mint valami harang,
A világ megkondúl.

Háromszor kondúl meg
Iszonyú kongással,
Hegyet-völgyet rázó
Nagy erős bongással.

Megnyílik a felhő,
Ketté hasad tőle —
S egy táltos paripa
Ugrik ki belőle.

Lecsap, mint a szélvész,
A királyfi mellett,
Lobogó tüzes láng
Száján a lehellet.

Fú az orrlyukából
Kék, piros, zöld lángot,
Bámúl a királyfi,
Még ilyet nem látott.

«Hipp, hopp, mit parancsolsz ?
Itt vagyok, királyfi !
Nem való te neked
Gyalogszerrel járni.

Hipp, hopp, édes gazdám,
Ülj föl a hátamra!
Merre menjek, mondd meg:
Jobbra-e vagy balra?»

«A Fekete tenger
Kellős közepére,
A hetvenhetedik
Belső szigetére.

Ott van a kerek föld
Legszebbik virága,
Világnak szépsége,
Világnak jósága.

Kiváncsi szem elől
El van rejtve szépen,
Három kis nádszálnak
A középsőjében.

Nem is hívják másképp:
Kedves aranyosnak,
Világszép, világjó
Nádszál kisasszonynak.»

«Hogy repüljek, gazdám?
— Tudom már bajodat —
Úgy-e, mint a madár,
Vagy mint a gondolat?»

«Csak úgy, édes lovam,
Hogy neked is tessék ;
Se benned, se bennem
Hogy hiba ne essék.»

«Jól van, minden úgy lesz,
A hogy parancsolod . . .
Tedd reám csak azt a
Rossz kilincsmadzagot !

Hadd fuvok rá egyet,
Tartsd ide csak, hadd lám !
Arany, ezüst szerszám
Illik hozzád, gazdám !

Mielőtt indulnánk
Arra a nagy útra :
Valami még jutott
Az eszembe újra.

Mivel oly sötét van
Nagy Szigetországban,
Hogy megállna benne
A kanál is bátran :

Megyünk előbb a Nap
Fényes pitvarába :
Tégy ott egy sugarat
Majd a tarisznyába.»

S egyszerre hamarább,
Mint a kimondott szó,
A levegő-égbe
Fölszáll a táltos ló.

Repül, mint a madár,
Úgy, mint a gondolat,
Hét csillagot hagy el
Egy rövid percz alatt.

Egyszer egy borzasztó
Nagy kapuhoz érnek —
Dühös istrázsáktól
Hozzája nem férnek.

Két szakállas farkas
Áll őrt a kapuban:
Csattogtatja fogát,
Ordít iszonyuan.

Vámot kér, két font húst,
Torkaszakadtából,
Szegény királyfinak
Jó táltos lovából.

De ha a két font húst
Kimetszette volna:
Akkor a táltos csak
Féltáltos lett volna.

Soha el nem jutnak,
A hova indultak
Mégse adta magát
A királyfi búnak.

Csillagos bicskáját
Elővette hamar,
Csillagos bicskával
No vajjon mit akar?

Tulajdon czombjából
Két font húst kivágott:
Még csak meg se szisszent,
Rossz képet se vágott.

Oda dobta a vad
Éhes farkasoknak,
Azok ott a prédán
Összemarakodnak.

A kapu pediglen
Magátúl kitarúl :
Búcsút vesz a táltos
A kapufélfátúl.

Repül, mint a madár,
Úgy, mint a gondolat,
Hét csillagot hagy el
Egy rövid percz alatt.

A hetedik napon
Végre valahára
Megérkezik a Nap
Fényes pitvarába.

Egy gyémánt oszlophoz
Meggöti a lovát,
Maga pedig szétnéz
S halad egyre tovább.

Megfürdik hétszinű
Szivárványfürdőben,
Törülközik arany
S gyöngytörülközőben.

Tükörnek használja
A pitvar oldalát :
Az arany fésűvel
Meggfésüli magát.

Eddig is szép volt, de
Most százsorta szebb lett,
Gyöngé két orczája
Gyönyörűen fénylett.

Szegény királyfinak
Most lett csak rossz dolga :
A Nap pitvarában
Meglátta egy szolgálta.

Úgy megharagudott,
Hogy nem birt magával :
A szemöldöke is
Birkozott egymással.

S egy lehelletével
Úgy elfűtta onnan,
Hogy a legdühöngőbb
Zivatar se jobban.

Egy nagy sötét lyukba
Esett a királyfi...
Tapogat, mint a vak,
Ki tud-e találni ?

Ki tudja, látja-e
Még a napvilágot ?
Hogyha egyet lépett,
Csak kígyóra hágott.

Csúf varangyos béka
Akad a kezébe,
Vörösszemű féreg
Vigyorog szemébe.

Csúszó-mászó állat
Hemzseg körülötte,
Denevér-csapatok
Csapkodnak fölötte.

Barlangot betölti
Vércsék vijjogása,
Halálmadaraknak
Rémes huhogása.

Megy, megyen, mendegél
A királyfi lassan —
Tapogat, mint a vak,
Szerte a barlangban.

Egy nagy vaskapuhoz
Ér el nagysokára —
Három bösz oroszlán
Ottan az istrázsa.

Elordítja magát,
Bömböl mind a három —
No, királyfi, hogy lépsz
Át itt a határon?

Előkapja rögtön
Csikos tarisznyáját,
Kiveszi belőle
Jávorfurulyáját.

Olyan szép nótákat
Fujdogál el rajta:
Három oroslán is
Szelíden hallgatja.

Lelapúl a földre,
Csóválnak farkát:
Türi mind a három
A királyfi sarkát.

Egész bátorsággal
Végigmegyén rajta,
Mind a három állat
Lábát nyalogatja,

Vaskapu föl pattan
Mennydörgő robajjal —
Biborköntösben megy
Eléje a Hajnal.

Hajnal, a fényes Nap
Gyönyörű leánya...
Hosszú arany haja
Húzódik utána.

Biboros felhők közt
Leng a fuvalomban,
Fürtjein gyémántként
Csillag tüze lobban.

Tündöklő tünemény,
Rózsát nevet szája,
Nyiladozó rózsát
Az ég kárpitjára.

Rózsa a kocsija,
Rózsa az ülője,
Rózsa az ostora,
Rózsa a gyepelője.

Még a paripák is
Ékesen viritva,
Harmatos rózsákkal
Vannak beborítva.

A merre csak elmegy
Szép lánya a Napnak,
Virágtermő nyomán
Mind rózsák fakadnak.

Rózsás kert az útja,
Messzire pirosló,
Földi halandókra
Kedvesen mosolygó.

Bámúl a királyfi,
Eláll szeme, szája . . .
Rózsaképű Hajnal
Imígy szól hozzája :

«Jó reggelt, királyfi!
Isten hozott nálunk!
Hát mi járatban vagy?
Szívesen szolgálunk.»

«Hej, nagy az én bajom,
Fényes Nap leánya!
Ellenségem az éj
Örökös homálya.

Adj nekem, adj nekem
Egy égő sugarat!
Oh, hiszen ti nektek
Úgy is elég marad!»

S tiszta érzésével
Szeplőtlen szívének,
Elbeszélte aztán:
Mért kell a szövétnek?

Szép Hajnal részvétet
Érezett iránta
S a Nádszál kisasszonyt
Igen megsajnálta.

Mondta: ne búsúljon,
Meglesz, a mit kíván —
S kocsiba ültette
Reggelire híván.

Megy a rózsás kocsi,
Még csak meg se zördül;
Nyílanak a rózsák,
A merre csak gördül.

Kapja a királyfi
Csikos tarisznyáját:
Kiveszi belőle
Jávorfurulyáját.

Olyan gyönyörűen
Fujja, fujdogálja,
Hogy a szép Hajnal is
Ugyan hallgat rája.

Édesen hallgatja
A szebbnél szebb nótát:
Nevet örömeiben
Százszorta szebb rózsat.

Piczi szája szirmát
Bontja, bontogatja :
Rózsaszínbe fürdik
Az ég boltozatja.

Káprázatos fényű,
Soha ily szép nem volt :
Csupa mosoly, bűbáj
A ragyogó mennybolt.

Megy a rózsás kocsi,
Még csak meg se zördül ;
Nyílanak a rózsák,
A merre csak gördül.

Fujja a királyfi
Jávorfurulyáját :
Dallal mulattatja
Fényes Nap leányát.

Virágos mezején
Egyszer csak az égnek,
Szép furulyaszóval
Réz erdőbe érnek.

A Nap favágói
Fát vágnak ép' ottan :
Fejsze, balta csattog,
A fa recscsen, roppan.

Egyik a ledült fát
A szekérre hányja,
Másik meg sebesen
Viszi a konyhára.

Sürögnek, forognak,
Fáradalmat tűrnek,
Mert ott elaludni
Nem szabad a tűznek.

Fényes Nap leányát,
A hogy arra ment el,
Meg is éljenezték
Illő tisztelettel.

Megy a rózsás kocsi,
Még csak meg se zördül;
Nyílnak a rózsák,
A merre csak gördül.

Fujja a királyfi
Jávorfurulyáját,
Dallal mulattatja
Fényes Nap leányát.

Szép furulyaszóval
Mennek sik mezőre...
Egyszer csak elérnek
Az ezüst erdőbe.

Ott ezüst madárcák
Ugrálnak az ágon,
Ezüst pillangó ring
Fűszálon, virágon,

Ezüst kavicscsal van
Az út kavicsolva —
Sok, sok ezüst ember
Most is egyre hordja.

Mosolyog a fákról
Ezüst alma, körte;
A kinek mi tetszik,
Válogathat közte.

Az ezüst almákkal
Tündérek labdáznak,
Ezüst karikával
Vigan karikáznak.

Szép Hajnalt köszöntik
Sorban az ezüst fák:
Háromszor előtte
Magukat meghajtják.

Megy a rózsás kocsi,
Még csak meg se zördül:
Nyílanak a rózsák,
A merre csak gördül.

Fujja a királyfi
Jávorfurulyáját,
Dallal mulattatja
Fényes Nap leányát.

Szép furulyaszóval
Mennek sik mezőre...
Egyszer csak elérnek
Az arany erdőbe,

Ott arany madárcák
Ugrálnak az ágon,
Arany pillangó ring
Fűszálon, virágon.

Arany kavicszal van
Az út kavicsolva —
Sok, sok arany ember
Most is egyre hordja.

Mosolyog a fákról
Arany alma, körte;
A kinek mi teszik,
Válogathat közte.

Az arany almákkal
Tündérek labdázna,
Arany karikával
Vigan karikázna.

Szép Hajnalt köszöntik
Sorban az arany fák :
Háromszor előtte
Magukat meghajtják.

Megy a rózsás kocsi,
Még csak meg se zördül,
Nyílanak a rózsák,
A merre csak gördül.

Egyszer csak elérnek
Szép Hajnal kertjébe,
Az arany erdőnek
Kellős közepére.

Ott ragyog, ott csillog
Arany palotája,
Hatszáz ablaka van
S háromszáz szobája.

Palota tetején,
Repdeső szél szárnyán
Leng, lobog a zászló :
Hétszínű szivárvány.

Trombitás belefú
Arany trombitába :
S rá kezdi a Hajnal
Minden muzsikása.

Szól a cigány tücskök
Méla hegedűje,
Csengő gyöngyvirágok
Édes csengetyűje.

Zeng az arany lombok
Szelvert cziterája,
Az arany erdőnek
Minden kicsi fája.

Az arany madarak
Karban énekelnek,
Az ezüst madarak
Karban ráfelelnek.

Mennek a tündérek
Párosan dalolva :
Énekes csapatnak
Se vége, se hossza.

A királyfi szintén
Fujja furulyáját...
Így viszik a várba
Fényes Nap leányát.

Reggelihez ülnek,
Tele van az asztal
Mennyei színmézzel,
Mennyei harmattal.

Aranyszárnyú méhek,
Ezüstszárnyú lepkék,
A királyfit egyre
Kinálgatják : tessék !

Egy rózsás tányérral
Zümmög im feléje,
Másik arany kancsót
Hordogat eléje.

S a míg lakomáznak :
Muzsikálnak mindég ;
Jól is érzi magát
A meghívott vendég.

Hát egyszer csak fölkel
Fényes Nap leánya :
Sugarat hajtogat
Körbe, karikába.

Haja szálán függő
Szelenczébe zárja —
S ily szókkal akasztja
Királyfi nyakába :

«Ez az égő sugár
Égnek arany fénye,
Mutassa meg : hol a
Boldogság ösvénye !»

Örült a királyfi
A jó szerencsének :
Napsugarat rejtő
Ezüst szelenczének.

Meghajtotta magát,
S megköszönte szépen —
Ezer boldog érzés
Támadt a szívében.

Lelke szállt előre
Az égő sugárral,
Sugaras tavasszal,
Csicsergő madárral.

Látta a szigetet
Megvilágosodni,
S a Fekete tengert
Gyöngyre gyöngyként folyni.

Nádszál kisasszonyt is
Látta képzeletben :
Hívta a királyfit
Mindig kedvesebben.

Édes gondolatba
Merült a királyfi —
Szép Hajnal a kertbe
Levitte sétálni.

Nefelejcses partján
Kerek ezüst tónak,
Ringatózott lágyan
Egy rózsafa-csónak.

Tükkörsima vízen
Csónakáztak ketten,
Bűbájos zene szólt
Mindenütt a kertben.

Majd elandalogtak
Virágágyak között,
Fényes Nap leánya
Koszorút kötözött.

Koszorút kötözött
Égi violából,
Liliommal vegyest
Mirtusból, rózsából.

«Add át — szólt — annak a
Kedves aranyosnak,
Világszép, világjó
Nádszál kisasszonynak.

Majd a menyegzőjén
Ezt tedd a fejére —
Csokolom, köszöntöm,
Ezer áldás érje !»

A királyfi szeme
Örömkönnyben úszott,
Hálatelt szavakkal
Hajnaltól búcsúzott :

«Dicsőség nevednek,
Fényes Nap leánya !
Te, ki a pacsirtát
Serkented dalára !

Dicsőség nevednek,
Harmat hullatója,
Sötét éji fátyol
Bepirosítója.

Dicsőség nevednek,
Világ ébresztője!
Nádszál kisasszonynak
Örök megmentője!»

Mosolyog reája
Fényes Nap leánya...
S felülteti megint
Rózsás kocsijára.

Megszólal a zene,
A mikor elindúl —
Hajnal is kíséri
Az erdő fáin túl.

Túl az arany erdön,
Túl az ezüst erdön,
Túl a csörömpölő,
Csattogó réz erdön.

Megy a rózsás kocsi,
Még csak meg se zördül:
Nyílnak a rózsák,
A merre csak gördül.

Fujja a királyfi
Jávorfurulyáját,
Dallal mulattatja
Fényes Nap leányát.

S egyszerre hamarabb,
Mint a kimondott szó,
Rózsás kocsi előtt
Terem a táltos ló:

«Hipp, hopp, édes gazdám,
Ülj föl a hátamra!
Repüljünk sebesen
Csillagról csillagra!»

S repül, mint a madár,
Úgy, mint a gondolat:
Hét csillagot hagy el
Egy rövid percz alatt.

Bámúl a királyfi
Az égi csodákon:
Forogva keringő
Végtelen világon.

Látja fölkelését
Új meg új napoknak,
Mindenféle színben
Csillognak, ragyognak.

Búzavirágszinű
Csillag nevet rája,
Amott rubinpiros,
Emitt narancssárga.

Kápráztató képek
Királyfi szemének :
A hulló csillagok
Rajzanak, mint méhek.

Szállongnak körötte,
Mint mezőn a lepkék ;
Hullva sziporkázva,
Mintha csak hó esnék.

Csillagfényes úton
Száll lefelé gyorsan ;
Bűvös dallamot hall
Halkan valahonnan.

Valami gyönyörű,
Andalító ének,
Mintha csak hegedűk
S hárfák zengenének.

Orgonaszó vegyül
Olykor a dallamba,
Lelkét elragadja,
Rengeti, ringatja.

Csillogó tavain
Csillagszigeteknek,
Fénysugarakból szótt
Alakok lebegnek.

Szárnyuk suhogása
Az a bűvös dallam ;
Röpke, mint az illat
S mint az álom, illan.

Tulipánalakú
Óriási kelyhek,
Karcú fák tetején
Dallamot lehelnek.

Ága is a fáknak
Mintha csak mind szólna,
Mintha valamennyi
Mind fuvola volna.

Innen is, onnan is
Édes zene zendül,
Millió arany húr
Levegőn át rezdül.

Mintha minden csillag
Cziterát pengetne,
Egyik a másíknak
Visszafelelgetne.

Gyönyörködve hallgat
A királyfi rája ;
Fénysugaras úton
Repül paripája.

Száll lefelé gyorsan,
Úgy, mint a gondolat,
Hét csillagot hagy el
Egy rövid percz alatt.

Egyszer nagysokára
A királyfi mit lát:
Mélységből mosolygó,
Gömbölyű kis almát.

Tűnik a csillagok
Roppant birodalma:
Egyre nagyobbodik
Az a kerek alma.

Rég látott bölcsője,
Kedves szülőföldje:
Lángoló napoknál
Kedvesebb előtte.

Ott játszott, mint gyermek,
A virágos réten,
Ott pihent fáradtan
Jó anyja ölében.

S nagyra mikor megnőtt,
Ott lovagolt büszkén,
Déliabos pusztán,
Árkon-bokron, tuskén.

Kis tubus hugának
Ott a piczi sírja,
Ráboruló angyal
Könnyeit ott sírja.

Ott vannak szüléi,
Tárt karokkal várják
Szerető fiokat,
A bujdosó árvát.

Ott a hazája a
Kedves aranyosnak,
Világszép, világjó
Nádszál kisasszonynak.

Elgondolta szépen
Mindezt a királyfi,
Hogy oda érhessen,
Alig tudta várni.

«Repülj, lovam, repülj,
Sebesebben, jobban!
Hallod-e, a szívem
Mily nagyokat dobban!

Repülj, édes lovam,
A föld kebelére,
Hadd leheljem ajkam
Csókjait rögére!»

Biztatja esengve
Táltos paripáját . . .
S hogy vigabban menjen :
Fujja furulyáját.

Repült is a táltos
Százszor sebesebben,
Mint a képzeletnek
Lenge szárnya, lebben.

Egyre nagyobbodik
Az a kerek alma :
Fölcsillan a hegyek
Fehér birodalma.

Havasokat látnak,
Tengereket látnak —
Nő a föld alattuk
Újra egy világnak.

Messzenyúló erdők,
Rónaságok képe,
Fel-feltünedezik
Királyfi szemébe.

Mintha köszöntené,
Úgy mosolyog rája,
Az egész lebegő
Földi panoráma.

Hanem im a táltos
Csak megszólal egyszer:
«Nézd csak, édes gazdám,
A Fekete tenger!»

«Vigy hát, lovam, gyorsan
Kellős közepére,
A hetvenhetedik
Belső szigetére.

Hadd mentsem meg a föld
Legszebbik virágát,
Világnak szépségét,
Világnak jóságát!»

Repül a táltos ló
Még ezerszer jobban...
Gyűlnek a fellegek
Sűrű gomolyokban.

Szegény jó királyfit
Talpig betakarja
A gomolygó felhők
Rohanó csapatja.

Bősz felhőoroszlán
Tátogatja száját,
Haragos óriás
Dobja a dárdáját.

Megszólal a tornyos
Fellegek ágyúja,
Tomboló fergeteg
A csatadalt fúja.

Tűzkardú katonák
Egyre szaporodnak,
Felhőparipákon
Zúgva lovagolnak.

Harczol a legelső,
Harczol az utolsó —
Követi a tábort
Sok sötét koporsó.

Húzódik nyomában
Nagy fekete fátyol,
Bús halotti menet
Száll utána távol.

Messziről hallatszik
Bús halotti ének,
Mintha harang szólna,
Mintha temetnének.

Majd vad fájdalommal
Panasz tör ki rája :
Sikolt a fergeg
Siró trombitája.

Pergő dobok hangja
Közbe-közbe vegyül . . .
Viharos dal szárnyán
A táltos ló repül.

Viharos dal szárnyán
Leszáll nagysokára,
A Fekete tenger
Szélső szirtfokára.

Csattogó patkója
Hogy éri a sziklát:
Kicsalja belőle
A pattogó szikrát.

Lobogó sörényű,
Féktelen hullámok
Bömbölve, dühöngve
Rontanak utánok.

Hánykolódó hátán
Harsogó haboknak,
Szirthe' vágott hajók
Recsegnek-ropognak.

Temeti a tenger
Mélységes hazája,
Szétpattant kötelek
Süvöltő danája.

Tajtétkzó vizeken
Óriás czet nyargal,
Felszökik magasra
Csapkodó haraggal.

Százkarú szörnyeknek
Hemzsegő csapatja,
Tapadó karjait
Nyujtva nyujtogatja.

Fulánkos ezrei
Sziszegő kigyóknak,
Hasadékokon föl
Csúszva csavargóznak.

Mindezt a királyfi
Villámfénynél látja :
Tenger szirtfokáról
Fölszáll paripája.

Folytatja az útját
Tomboló viharban,
Neki szilajodik,
Mikor az ég harsan.

Végre hallgat a vész
Zúgó orgonája,
Fölváltja a tenger
Csöndje, bús homálya.

«Hallod-e, jó gazdám !
Czélhoz érünk már most.
De valamit mondok,
Hallgasd meg a táltost.

Jól vigyázz, királyfi,
Minden kis szavamra :
Okosan, ügyesen
Fordítsd a javadra.

Kardod, mint a villám,
Húzd ki hüvelyéből!
Nádszalat egyszerre
Vágd le a tövéről.

Egy csapásra vágd le
Mind a három szalat;
Bele se fogj inkább,
Hogyha karod fáradt.

Nyakadat szelnéd le
Második csapásra ;
Nagy Szigetországnak
Ilyen a varázsa.

De hogy egyik szavam
A másikba öltsem :
Még valamit mondok,
Hányd meg ezt is bölcsen.

Sok tapasztalásból
Tudom én, királyfi,
Hogy az emberfajta
Mily nagyon kíváncsi.

Föl ne hasítsd addig
A három nádszálát,
Mig vizet nem érünk,
Akármilyen száradt.

Mert ha fölhasítod :
Oda három élet !
Akárhogy siratod :
Soha föl nem éled !»

«Jól van, édes lovam,
Ne legyen ez gondod !
Minden épen úgy lesz,
A miképen mondod.

Csak repíts a tenger
Kellős közepére,
A hetvenhetedik
Belső szigetére !

Hadd lássam már a föld
Legszebbik virágát,
Világnak szépségét,
Világnak jóságát !»

Repül a táltos ló,
Úgy, mint a képzelet,
A Fekete tenger
Szigetei felett.

Oly nagy a sötétség
Nagy Szigetországban,
Hogy megállna benne
A kanál is bátran.

Hetednapra aztán
Eljutottak mégis ;
Köröskörül sötét
A föld is, az ég is.

Se eget, se földet
Nem lát a királyfi ;
Hogy föl ne sóhajtson,
Nem tudta megállni.

De ha sóhajtott is,
Csüggedést nem ismert ;
Segítségül hívta
A jóságos Istent.

Tudta, el nem hagyja,
A ki hozzá fordúl ;
Megmenti, megvédi
Mindenféle rosztól.

Most áldotta még csak
Égi szerencséjét :
Napsugarat rejtő
Ezüst szelenczéjét.

Fődelét kinyitja :
S égő arany fénye
Im mutatja, hol a
Boldogság ösvénye.

Megvilágosodik
Egyszerre az útja ;
Ő mindent lát, de őt
Egy lélek se tudja.

Megy, megyen, mendegél
Sugaras ösvényen ;
Édesen csügg lelke
Mosolygó reményen.

Kiért oly régóta
Éjt-napot föláldoz :
Szivdobogva ér a
Keresett Nádszálhoz.

Kíváncsi szem elől
El van rejtve szépen,
Három kis nádszálak
A középsőjében.

Másik két nádszálban
Van két szobalánya,
Szelid szeretettel
Simúlnak hozzája.

Egy iszonyú sárkány
Fekszik a tővénél ;
Látna csak, királyfi,
Tudom, addig élnél.

De villogó kardját
Már kezébe tartja :
Három nádszál magát
Háromszor meghajtja.

A királyfi sem rest,
Már tovább nem várhat:
Egyszerre levágja
Többől mind a hármat.

Mind a három szépen
Borúl az ölébe;
Százfejű sárkánynak
Bugyborékol vére.

Szivébe mártotta
Kardját a királyfi,
Mikor a nádszalat
Úgy le tudta vágni.

A százfejű sárkány
Páróját kiadta;
Nádszál kisasszony már
Nem szenved miatta.

Ezüst szelenczéből
Arany fény kiröppen:
Új élet fakadoz
A legkisebb rögben.

Eltűnik a sziget
Félelmes homálya:
Megvilágosodik
Minden kicsi tája.

Valamennyi sziget
Mind kiderül végre ;
Hálásan tekint föl
Királyfi az égre.

Száraz ágra hullong
Napsugárnak csókja ;
Kikelet pompáját
Füre, fára szórja.

Illatos virágok
Bókolva hajlongnak,
Sátora betakar
Bólingató lombnak.

Madarak zenéje
Véges-végig rezdül,
Ékesen viruló
Szigeten keresztül.

Hófehér hattyúkon
Tündérek is jönnek ;
Boldog a királyfi
Mind neki köszönnek.

Háromszor előtte
Magukat meghajtják
És királynak mindjárt
Ott meg is választják.

Bujdosó királyfi
Aranyos karszékben,
Tündérek jóságát
Megköszönte szépen :

«Életemnek ez a
Legszebbik órája,
Mindenkor édesen
Gondolok majd rája.

Mint a méh a virág
Méztermő kelyhére,
Mint az ébredő az
Álom gyönyörére.

Legyen boldogságtok
Örök, halhatatlan!
Éljetek sugaras,
Tündöklő tavaszban!

A hova csak néztek,
Rózsa nyiladozzon . . .
De nekem, higyjétek,
Mégis jobb lesz otthon.

Oh ha én azt nektek
El tudnám mondani!
Vándorló utamról
Haza húz valami.

A mi a madárnak
Szívét tele zsongja
S fényes napkeletről
Hazafelé vonja.»

Szólal az arany síp,
Aranyhúrú hárfá,
Felül a királyfi
Jó táltos lovára.

Tündérek kísérik
Pengő cziterával,
Nádi hegedűvel
Bánatos flótával.

Repül a táltos ló
Úgy, mint a képzelet,
A Fekete tenger
Szigetei felett.

Valamennyi sziget
Csupa fény és pompa;
Olyan, mintha mennél
A paradicsomba.

De a királyfinak
Nincs már semmi vágya,
Csakhogy szülőföldjét
Mentül előbb lássa.

Csakhogy jó anyjának
Keblére borúljon,
Szomorú szeméből
Az örömkönny hulljon.

Csak otthon legyen a
Kedves aranyossal,
Világszép, világjó
Nádszál kisasszonynyal.

Szebbnél szebb gondolat
Ragyog elméjében,
Mint hajnali harmat
A virágos réten.

A jövendő képe
Mosolyog eléje —
Arany bokkrétával
Integet feléje.

Reszket a honvágytól
Szíve minden húrja :
A mit gondol, érez,
Furulyába fujja.

Szárnyra soha szebb dalt
Nem kapott a szellő :
Ezer édes álmot,
Örömet lehellő.

A három nádszálból
Visszafelel halkan,
Még százszor édesebb,
Bűbájosabb dallam.

Valami világszép,
Andalító ének,
Mintha csak angyalok
Karbon zengenének.

Halkan zengő dalra
Hallgat a királyfi —
Egyszerre, hogy s hogy nem,
Lett nagyon kíváncsi.

Vannak-e csakugyan
A három nádszálban?
Melyik milyen lehet?
Tünődik magában.

A kíváncsiságnak
Már egészen rabja:
Csillagos bicskáját
Hamar előkapja.

Kisebbik nádszálat
Fölhasítja véle:
Gyöngyadta szép leány
Hullott az ölébe.

Kisebb szobalánya
Ez az aranyosnak,
Világszép, világjó
Nádszál kisasszonynak.

Gyöngyhímes, ezüstös
Hófehér ruhában,
Grófi kastélyba is
Beillene bátran.

Ibolya mosolyog
Fölvetett szemében,
Kis szedrecske szája
Kinyílik szelíden:

«Vizet hamar, vizet,
Bárcsak egy csöppecske!
A mennyit szájába
Vesz egy kicsi fecske.

Vizet hamar, vizet,
Mert mindjárt meghalok!
Mint a letört virág,
Rögtön elhervadok!»

De egy csöppet se tud
A királyfi adni:
A gyöngyadta szép lány,
Ime, kezd hervadni.

Halványodik egyre,
Mint a letört virág;
Beborúl előtte
A ragyogó világ.

Lehajtja a fejét
Királyfi keblére:
Örök éj fátyla hull
Ibolyaszemére.

Szánja, bánja tettét,
Búsúl a királyfi;
Mig vizet nem érnek,
Mért nem tudta várni!

Nézte szép halottját
Néma fájdalommal,
Élteért od'adná
Életét azonnal.

Leszállott lováról,
Kardjával sirt ásott
S eltemette ottan
A letört virágot.

Felhasított nádszál
Lett síri fejfája,
Nőtt belőle bánat
Fekete rózsája.

Feketegyász annak
Minden kis levele ;
Sírál a királyfi
Gyászol együtt vele.

Másik két nádszálból
Jajszó hallik halkan,
Valami panaszos,
Szívreható dallam.

Mint mikor valaki
Testvérét siratja . . .
Búsúl a királyfi,
Nem segíthet rajta.

Felül a táltosra,
Sebesen tovább száll —
Másnap eszibe jut
A nagyobbik nádszál.

Egy gondolatba van
Elmerülve mélyen :
Van-e olyan szép lány
Ennek belsejében ?

A kíváncsiságnak
Újra egész rabja :
Csillagos bicskáját
Hamar előkapja.

Nem messzire vizet
Lát a pusztaságon,
Kristálytiszta tükre
Csillámlik a tájon.

Nagyobbik nádszálat
Fölhasítja véle:
Még gyönyörűbb leány
Hullott az ölébe.

Nagyobb szobalánya
Ez az aranyosnak,
Világszép, világjó
Nádszál kisasszonynak.

Rubinnal kirakott
Csillogó ruhában,
Herczegi kastélyba
Beillene bátran.

Nefelejcs mosolyog
Fölvetett szemében,
Kis számóca szája
Kinyilik szeliden:

«Vizet hamar, vizet,
Bár csak egy csöppecske!
A mennyit szájába
Vesz egy kicsi fecske.

Vizet hamar, vizet,
Mert mindjárt meghalok!
Mint a letört virág,
Rögtön elhervadok!»

Délibáb volt a víz,
Újra nem tud adni.
A gyöngyadta szép lány,
Ime, kezd hervadni.

Halványodott egyre,
Mint a letört virág;
Beborúl előtte
A ragyogó világ.

Lehajtja a fejét
Királyfi keblére:
Örök éj fátyla hull
Nefelejcs-szemére.

Most bánkódik még csak
Nagyon a királyfi;
Hogy könnye ne hulljon,
Nem tudta megállni.

Nézte szép halottját
Könnyes fájdalommal;
Élteért od'adná
Életét azonnal.

Leszállott lováról,
Kardjával sirt ásott;
S eltemette ottan
A letört virágot.

Fölhasított nádszál
Lett síri fejfája;
Nőtt belőle bánat
Fekete rózsája.

Feketegyász annak
Minden kis levele;
Sírál a királyfi
Gyászol együtt vele.

Egyetlen nádszálból
Jajszó hallik halkán:
Világszép, világjó
Kisasszony sír abban.

Mint mikor valaki
Testvérét siratja . . .
A királyfi szíve
Úgy vérzik miatta.

Hiába röpíti
Gyorsan a táltos ló:
Véle röpül a bú,
Mint fekete holló.

«Oh én boldogtalan
Bujdosó királyfi!
De szeretnék most a
Világból kiszállni!

Boríts be, teríts be,
Életemnek árnya!
Fekete búbánat
Nagy suhogó szárnya!

Te fekete holló,
Csak suhogj felettem!
Két gyöngyadta szép lányt
A sirba fektettem.

Két kedves virágnak
Én miattam vége:
Én tüzttem a halál
Jéghideg keblére.

Fájdalmat okoztam,
Hej, az aranyosnak,
Világszép, világjó
Nádszál kisasszonynak.

Hogy zokog utánok
Panaszos halk hangon!
Oh, ezt a siralmat
Mindörökre hallom!

Rózsával himezett
Álmom is elűzi:
Homlokomra a kín
Töviseit tűzi.

Repülj, lovam, repülj,
Nincs itt maradásom.
Vigy egy más világba!
Sírom ott megásom.»

Igy epekedett a
Szegény bús királyfi —
Szánta-bánta tettét,
Mért is volt kíváncsi!

Táltos paripája,
Mint csak a madár, száll —
Keservesen sír-ri
Az utolsó nádszál.

Úgy megzokog egyre
Panaszos halk hangja,
Karján a királyfi
Rengeti, ringatja:

«Csicsija, bubuja,
Panaszos fájdalom!
Szunnyadj el, aludj el,
Zokogó siralom!

Ne sirj már, ne rij már,
Lelkem violája!
Szomorú szívemnek
Arany koronája!

Az eget, a földet
Éretted bejártam :
Gyönyörű orczádat
Még csak nem is láttam!

Mig vizet nem érünk,
Addig nem is látom —
Beli, beli, csitt, csitt,
Gyöngyöm, gyöngyvirágom!

Szűnjön a keserved,
Hogy el ne hervaszson,
Világszép, világjó,
Aranyos kisasszony!

Haja, haja, hajsó,
Aludj el, búbánat!
Ha te meghalsz, kedves,
Meghalok utánad!»

Lágyan a királyfi
Nádszálat ringatja :
Szűnik egyre lassan
Zokogó siralma.

Néha egyszer-egyszer
Még föl-fölsóhajtgat,
Bánatosan, mélyen . . .
Azután elhallgat.

Repül a táltos ló
Egyre sebesebben,
Mint a gondolatnak
Lenge szárnya, lebben.

Pázsitos mezején
Kerek erdőszélnek,
Egyszer csak gyöngyvizű
Tó partjára érnek.

Sima tükre fényes,
Fenekére látni,
Üde, mint a harmat —
Örült a királyfi.

Tó vizéből ragyog
Rája az ég napja,
Csillagos bicskáját
Hamar előkapja.

Utolsó nádszálat
Fölhasítja véle :
Jaj, milyen kisasszony
Hullott az ölébe !

Biborban, bársonyban,
Aranyos ruhában,
Első királynénak
Beillene bátran.

Nézhetni a napra,
Fényes csillagokra,
Csak rá nem: világszép
Nádszál kisasszonyra.

Hogy meglátta ezt a
Liliomot, rózsát:
Királyfit elfogta
Édes érzés, jóság.

Repült, a mi csak rossz,
Tőle messze szállva;
Gondnak is, bának is
Támadt sebes szárnya.

Kék csillag mosolyog
Fölvetett szemében,
Rózsabimbó szája
Kinyilik szelíden:

«Vizet hamar, vizet,
Bár csak egy csöppecske!
A mennyit szájába
Vesz egy kicsi fecske.

Vizet hamar, vizet,
Mert mindjárt meghalok !
Mint a letört virág,
Rögtön elhervadok !»

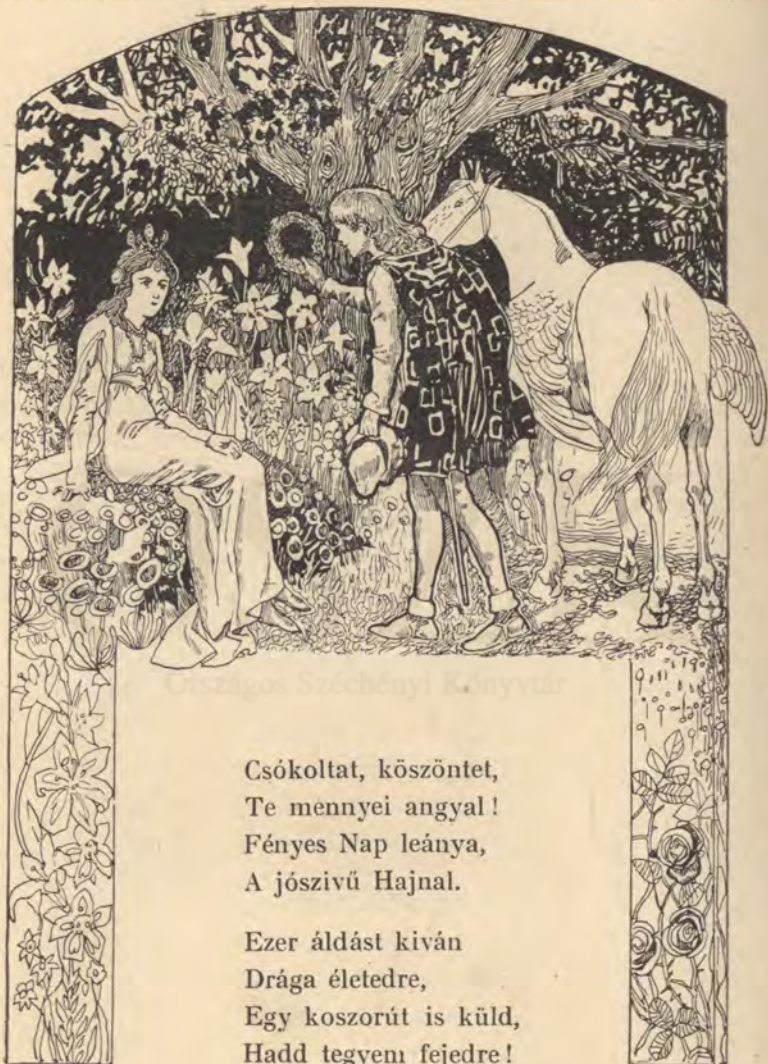
Üde tó vizéből
Mindjárt megitatja :
Életet fakaszt, mint
Az égnek harmatja.

Rózsa nyílik arczán,
Hej, az aranyosnak,
Világszép, világjó
Nádszál kisasszonyinak.

Fehér liliommal
Rózsa nyílik arczán ;
Királyfi köszönti,
Édes szó az ajkán :

«Ringasson az öröm,
Te gyönyörű alak !
Soká kerestelek,
Mig megtaláltalak.

De sok szenvedésem
Meg van jutalmazva —
Világszép, világjó,
Borúlj a vállamra !

Csókoltat, köszöntet,
Te mennyei angyal!
Fényes Nap leánya,
A jószívű Hajnal.

Ezer áldást kíván
Drága életedre,
Egy koszorút is küld,
Hadd tegyem fejedre!

Jószivű Hajnalnak
Égi koszorúja,
Legyen homlokodon
Boldogság tanúja!

Örök fény szeliden
Játszadozzék vele,
Kedveset suttogjon
Minden kis levele!

Isten veled, éltem
Aranyos kincstára!
Én most haza megyek,
Jövök nemsokára.

Üveges, aranyos
Kocsin jövök érted . . .
Addig légy nyugodtan,
Kis giliczém, érted?

Menj erre a fára,
Lombja majd eltakar;
Szállok, mint a madár,
Itt leszek én hamar!»

Nyugtatja, biztatja
Nyájas, édes szóval —
Mielőtt elindúl,
Táltos is megszólal:

«Hipp, hopp, édes gazdám,
Kisérjen szerencse!
Hazaszálló galamb
Hiredet jelentse.

Hipp, hopp, fejed fölött
Dicsőség viraszszon!
Légy boldog királyfi
S világszép kisasszony!»

Három szempillantás
Nem telik beléje:
Egy nagy tüzes felhő
Nyargal im feléje.

Szörnyen dübörögve,
Dobogva, robogva,
Mintha csak egy ménes
Vón elébe fogva.

Mintha csak odafenn
Patkók csattognának:
Szikrázó patkói
Futó paripáknak.

Feje fölött megáll
A nagy tüzes felhő,
Körülötte zúg lenn
Hajlongva az erdő.

A táltos paripa
Fölszáll a felhőbe:
Hármas vad nyerítés
Hangzik ki belőle.

Messze elhallatszik
Magas ormokon túl —
S mint valami harang,
A világ megkondúl.

Háromszor kondúl meg
Iszonyú kongással,
Hegyet-völgyet rázó
Nagy erős bongással.

S tovaszáll a felhő
Dobogva, robogva,
Mintha csak egy ménes
Vón elébe fogva.

Bámúl a királyfi,
Búcsút int kezével;
A meddig belátja,
Kiséri szemével.

Leveszi kalapját,
Integet a völgyből,
Vissza-visszanyerít
Táltos a felhőből.

Tünve tün a felhő
Távol, messze tájra :
Az ég azúrkéken
Kiderül utána.

Csókjával a napfény
Erdőt, mezőt bevon . . .
Fürge kis halacszkák
Játszanak a tavon.

Illatos szellőben
Lengenek a lombok,
Turbékolva járnak
Gerliczék, galambok.

Fűszál a fűszálhoz
Oda simúl szépen,
Liliom a lepkét
Ringatja ölében.

A királyfi lelke
Telve boldogsággal :
Dalol a madárral,
Nevet a virággal.

Reszket a gyönyörtől
Szíve minden húrja :
A mit gondol, érez,
Furulyába fúja.

Oly édesen csendül
A tájon keresztül:
Kis tavacska tükre
Gyöngyözve megrezdül.

Visszafelel rája
Lombtakarta gallyon,
Világszép, világjó,
Aranyos kisasszony.

Bűbájosan szól az
Andalító ének,
Mintha varázshangon
Hárfák zengenének.

Minden ág fölzendül
A szép énekszóra,
Mintha mind tündérek
Fuvolája vóna.

Világszép kisasszony
Lomb közül, az ágról
Lemosolyg, mint angyal,
Megnyílt mennyországból.

Kéri a királyfi:
Magára vigyázzon,
Mert neki legdrágább
Ezen a világon.

S. elbúcsúzik tőle,
Hazafelé indul . . .
Megy, megyen, mendegél
Hegyen, völgyön is túl.

Rózsás a rengeteg
Vadkopár sziklája :
Az egész világot
Egy nagy kertnek látja.

Virágos jó kedvét
Furulyába önti —
Apját, anyját otthon
Boldogan köszönti.

Lombtakarta ágon,
Várja violája . . .
A királyfi megjön,
Ime, nemsokára.

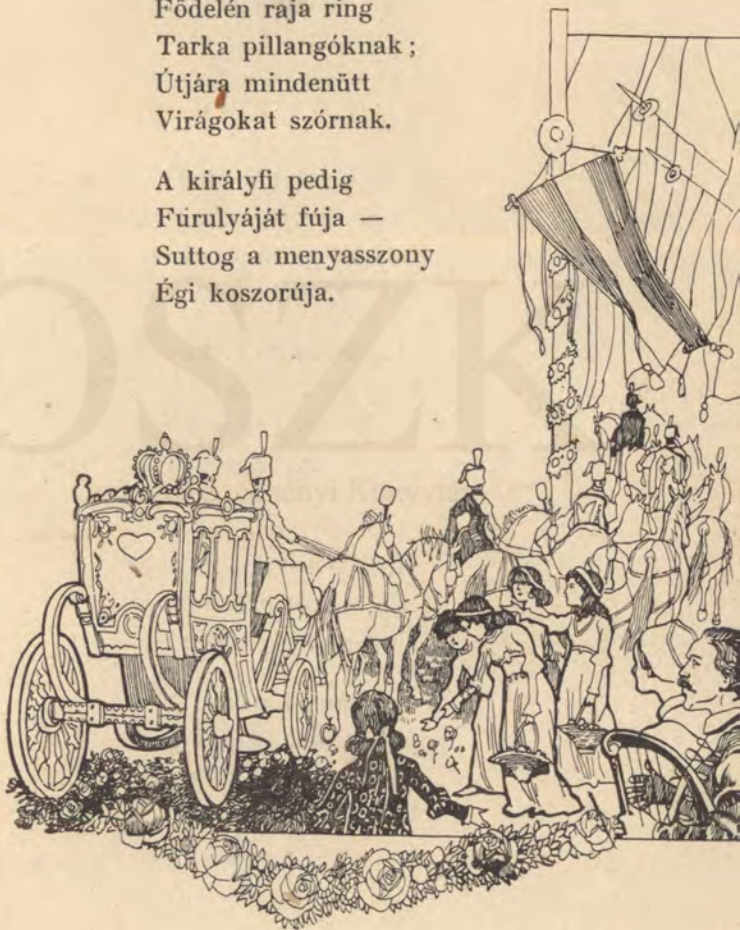
Tizenkét hófehér,
Kócsagos paripa
Van fogva üveges,
Aranyos kocsiba.

Arany a zablája,
Selyem a gyeplője —
Aranyos huszárok
Vágtatnak előtte.

Megáll a tizenkét
Hófehér paripa :
Világszép kisasszony
Felül a kocsiba.

Födélén raja ring
Tarka pillangóknak ;
Útjára mindenütt
Virágokat szórnak.

A királyfi pedig
Fürulyáját fúja —
Suttog a menyasszony
Égi koszorúja.

Boldogságot suttog
Minden kis levele,
Hogy a furulyaszó
Játszadozik vele.

Kinn a város végén,
Fátyoltartó lányok,
Fehér patyolatban
Várakoznak rájuk.

Lengő fátylak alatt
Vigan bevonúlnak :
Nytított ablakokból
A virágok hullnak.

Hazaérnek gyorsan
Szép furulyaszóval,
Ott az öreg király
Könnyezve megszólal

«Ide hamar, élém,
Minden íróniák !
Irja, a mit mondok
Tudja meg a világ !

Az arany korona
Nehéz már énnékem
Ezennel a fiam
Homlokára tészem.

Örök dicsőséggel
Viseld koronádat!
Tiszteld, fiam, szeresd
Apádat, anyádat!

Mi majd meghuzódunk
Egy kicsiny szobában:
Annyi hely lesz tán még
Itt a palotában.

Hol vagy, édes anyjuk?
Jer közelebb, ládd-é:
Világszép kisasszony
Lesz már a királyné.»

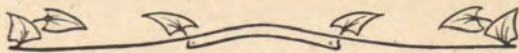
Szaladnak a grófok,
A herczeglegények . . .
Hozzák a koronát
Udvari személyek.

Háromszor meghajtja
Magát a hopmester —
Éljenzik az új párt
Legalább ezerszer.

Meg is koronázzák
Mind a kettőt nyomban —
S úgy élnek, akárcsak
A paradicsomban.

Virúl a királyné
Égi koszorúja,
Boldogan a király
Furulyáját fúja.

Tartalom.

	Oidal
Mese a kis kanászról	5
Az egyszeri királyfi.	12
Tömérdek barika.	19
Csutak Matyi sípja	22
A költözőkődő egerek	25
Csali mese	28
A kis kakas meg a török császár.	30
Mese... mese.	41
Kutya-macska hivatal.	44
A kaczagtató hegedű	46
A tücsök bandája.	49
Sövénytúró kis kakas	52
Három szép pillangó	58
Három cicza.	62

Csupa koma	71
Mi van a koldus zsákjában	77
Egérgyűlés	80
A didergő baglyok	86
Nyúlvitézek	92
A hamis furulya	96
A hatalmas király	108
A kerek sajt	116
A beteg királyleány	121
Gyűrű, szelencze, virág.	135
A kiszurkált kecske	152
Többet észszel, mint erővel	164
A tizenkét fekete varjú.	173
Világszép Nádszál kísasszony.	208

Nemzeti Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

87.243

Pósa Lajos
műveinek
II.

Mesék

N. M.